

bus, og det er jo bestemt ikke dem, der har flest penge.

Når vi ser på, hvordan man ellers normalt opkræver skat, gør man det sådan, at de, der tjener mest, også kommer til at betale mest i skat, men her gør man det lige bestemt omvendt. Det er jo det korte af det lange i den situation.

Jeg kan godt forstå, at både Venstres ordfører, hr. Heiselberg, og Dansk Folkepartis ordfører, hr. Fischer, heroppefra på mange forskellige måder forsøger at bortforklare. De siger: Jamen når man nu får den reducere på 350 mio. kr., kan man rationalisere. Jamen der er jo ikke noget som helst i vejen for, at hvis den rationalisering skulle laves, kunne man lave den under alle omstændigheder og stadig sikre, at de, der er nødt til at tage tog og bus på arbejde eller i skole, og de ældre kunne have disse billige billetter. Det er helt enkelt at tage et meget stort beløb fra en gruppe i det danske samfund. Anderledes kan det ikke være, og derfor synes jeg, det er beskæmmende, at man ikke bare indrømmer, hvordan tingene hænger sammen, i stedet for disse helt utålelige bortforklaringer, som vi har hørt i denne sag.

Det kan ikke nævnes tit nok, og det er der heldigvis også mange der gør, at det her er et eksempel på, hvordan Venstre finansierer skattestoppet: Man tager pengene, i dette tilfælde 350 mio. kr., fra nogle bestemte grupper, og det er jo ikke det eneste område, man gør det på. Det gør man på en række andre områder, uddannelse, efteruddannelse, osv. osv. Jeg synes, det skal siges for at få den nødvendige sammenhæng med forslaget her.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning forkastedes, idet 46 (S, SF, RV, EL og KRF) stemte for, 56 (V, DF og KF) imod.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Anden behandling af lovforslag nr. L 110: Forslag til lov om ændring af lov om jordbrugs anvendelse af gødning og om plantedække. (Forenkling af gødningsplanlægning).

Af fødevareministeren (Mariann Fischer Boel). (FremSAT 11/12 2002. Første behandling 14/1 2003. Betænkning 26/2 2003).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget og ændringsforslaget sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Ændringsforslaget vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget overgik derefter til tredje behandling.

Den fg. formand (Svend Auken):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Forespørgsel nr. F 40:

Forespørgsel til fødevareministeren:

»Hvad kan ministeren oplyse om det arbejde, der er sat i gang om ændring af landbrugsloven med særligt henblik på opkøb af naturarealer – f.eks. af almene fonde – og jordbrugskommissionernes lovgrundlag og sammensætning?«

Af Ritt Bjerregaard (S), Kristen Touborg (SF), Martin Lidegaard (RV) og Keld Albrechtsen (EL).

(Forespørgslen anmeldt 29/1 2003. Fremme af forespørgslen vedtaget 4/2 2003).

Begrundelse

Ritt Bjerregaard (S):

Baggrunden for, at vi i dag har taget initiativ til en forespørgselsdebat, er selvfølgelig den forestående revision af landbrugsloven. Samtidig ligger der allerede nu to beslutningsforslag om at ændre på jordbrugskommissionerne, og jeg synes, det er nyttigt, at vi allerede nu får diskuteret sammenhængen mellem ministerens initiativer og de foreliggende beslutningsforslag.

Initiativtagerne bag denne forespørgsel er klar over, at der foregår et forberedende arbejde i ministeriet, men der er behov for at udstikke nogle politiske retningslinjer for det arbejde. Der er nemlig nogle problemer med landbrugsloven, som må indtænkes.

Det drejer sig bl.a. om jordbrugskommissionerne og den måde, de fungerer på. Vi har i den seneste tid set en række eksempler på, at jordbrugskommissionerne ikke fungerer tilfredsstillende. Det gælder f.eks. i sagen om finansminister Thor Pedersen, som afslørede en temmelig lemfældig kontrol fra jordbrugskommissionens side, og det gælder også i den række sager, hvor landbrugets repræsentanter i jordbrugskommissionerne har nedlagt veto imod naturgenopretningsprojekter. Der er ingen tvivl om, at naturhensyn er klemt i jordbrugskommissionerne, hvor det er landbrugets interesser, der har det sidste ord, og det går ud over samfundets interesser som helhed.

Et andet problem, som må tages op i det forberedende arbejde, er muligheden for, at vandværker, fonde osv. kan opkøbe naturarealer. Som reglerne er i dag, er det meget vanskeligt for eksempelvis almennyttige fonde at få lov at opkøbe naturarealer, som hele befolkningen kan have glæde af. Det er simpelt hen for besværligt at få ophævet landbrugspligten, selv på jord, som tydeligvis ikke egner sig som landbrugsjord, og der er store problemer med forhaling af tilladelser til køb, som i realiteten gør det vanskeligt for fonde at gennemføre disse køb.

Jeg glæder mig til, at vi får drøftet nogle af disse problemstillinger her i dag.

Besvarelse

Fødevarerministeren (Mariann Fischer Boel):

Spørgsmålene i forespørgslen vedrørende anvendelsen af den danske landbrugsjord afspejler jo meget godt den debat, der har været i den se-

neste tid i aviser, radio og fjernsyn, og jeg skal selvfølgelig gerne bidrage med oplysninger om de stillede spørgsmål.

Om udvalgsarbejdet kan jeg oplyse, at regeringen har nedsat et udvalg, der skal prøve at kigge på mulige forenklinger i jordlovgivningen. Udvalget skal gennemføre en række analyser af landbrugsloven med henblik på forenkling og modernisering af loven. Uddannelseskraft og bopælspligt bør dog stadig være en betingelse for at erhverve en ejendom, og selveje bør også fortsat være det bærende element i landbrugsloven. Udvalget skal også prøve at kigge på jordbrugskommissionernes opgaver og den sammensætning, de i givet fald kunne få.

Der er i dag flere samfundsmæssige interesser såsom natur og miljø, der også skal varetages ved administrationen i det åbne land; også flere interesser, end der har været tidligere. Jeg er derfor enig i, at vi må se på landbrugsloven og på jordbrugskommissionerne med andre øjne end i sin tid ved lovvedtagelsen i 1989, hvor de regionale jordbrugskommissioner blev oprettet.

Der har været stor interesse for udvalgets arbejde fra både landbrugets organisationer og de grønne organisationers side, og jeg har derfor valgt at indsætte repræsentanter fra Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet og Amtsrådsforeningen, så deres synspunkter vil kunne indgå i arbejdet fra starten. Det er vigtigt, at udvalgets arbejde afspejler den debat, der foregår ude i samfundet.

Jordbrugskommissionerne blev som sagt etableret i 1989, da vi uddelegerede administrationen af landbrugsloven til regionale kommissioner og afskaffede jordlovsudvalgene. Jordbrugskommissionerne har i den seneste tid været kritiseret for en række forskellige forhold, som vi også får lejlighed til at drøfte senere i dag med to beslutningsforslag efter forespørgselsdebatten. Kritikken går bl.a. på, at jordbrugskommissionerne i for høj grad varetager jordbrugsinteresser, og at der ikke i tilstrækkelig grad tages hensyn til andre samfundsmæssige interesser såsom natur og miljø.

Kl. 10.55

Jeg er enig i, at det er nødvendigt at tage disse hensyn. Vi kan ikke fortsat udvide landbrugsproduktionen og de store husdyrbrug i områder, hvor der er store natur- og miljømæssige interesser, drikkevandsressourcer osv., der også skal beskyttes. Hele befolkningen har interesse i den udvikling, der skal ske ude i det åbne land, og jeg har allerede tilkendegivet – og det er også

helt indlysende – at vi skal se nærmere på jordbrugskommissionerne, deres sammensætning og deres opgaver under udvalgsarbejdet. Når jordbrugskommissionerne skal varetage bredere samfundsmæssige interesser, er det selvfølgelig også naturligt at kigge på jordbrugskommissionernes sammensætning.

Det kan også overvejes at afskaffe vetoretten, der i øvrigt kun bliver anvendt i ganske få situationer. De fleste afgørelser bliver jo truffet i enighed af kommissionerne, så rent faktisk har der kun været tale om fire tilfælde, hvor vetoretten er blevet anvendt i perioden fra 1995 til 2001, og det er ud af en samlet sagsmængde på ca. 7.000 sager. For så vidt angår fondes køb af landbrugsjord og landbrugsejendomme til naturformål, fik vi jo ved den seneste lovændring tilbage i 1999 nogle lempelser, der giver mulighed for sådanne erhvervelser.

Med det, jeg allerede har sagt om natur og miljø, vil det være relevant at overveje, om det skal gøres endnu lettere for fonde med almennyttige formål at opkøbe arealer til naturformål og til bevarelse af kulturværdier. Ved administrationen af landbrugsloven lægger vi vægt på, at overgang af landbrugsjord til anden anvendelse sker i overensstemmelse med region- og kommuneplanlægningen. Opkøb af jorder til naturformål bør især ske inden for udpegede habitatområder og andre områder med store naturværdier eller for at varetage nærrekreative formål, og der kan også være andre elementer. Vi må både se på formålet med anvendelsen og på, om der er tale om en fond, der efter sine vedtægter eller sin fundats har til formål at yde støtte til aktiviteter af almen samfundsmæssig karakter.

Landbrugslovcirkulæret giver rent faktisk allerede i dag ganske gode muligheder for, at fonde kan opkøbe naturarealer. Cirkulæret er således ikke til hinder for, at en fond køber mindre naturarealer for f.eks. at sikre en sammenhæng af naturoplevelser, naturpleje eller offentlig adgang, nærrekreative arealer, som jeg også nævnte før, opholdsarealer omkring udsigtspunkter osv.

Det er heller ikke en betingelse i cirkulæret, at jorderne skal ligge i et område, der i region- og kommuneplan er udlagt til naturformål; men det må selvfølgelig indgå i vurderingen, hvilke retningslinjer for arealanvendelsen der er fastsat i region- og kommuneplanlægningen. Jeg kan som nogle eksempler nævne, at Jordbrugskommissionen for Fyns Amt har givet tilladelse til, at

en fond erhvervede arealer til naturformål på Æbelø. Også ved Ølundgård er der sket opkøb, og kommissionen har for nylig givet en fond tilladelse til køb af en landbrugsejendom i Svaninge ved Faaborg. Formålet med erhvervelsen er bl.a. at genskabe større sammenhængende eng- og overdrevarsarealer til gavn både for dyrene og plantelivet og også for at give mulighed for at skabe direkte stiadgang til nogle udsigtspunkter.

En af de sager om fondserhvervelse, der har været omtalt i pressen, handlede jo bl.a. om naturgenopretning i Søborg Sø. Afgørelsen byggede på vetoretten, og som jeg allerede har sagt, vil vi bestemt være åbne over for at kigge på netop det element.

Som sagt har vi nedsat et udvalg, der skal se på ændringerne i landbrugsloven og også på muligheden for fondes køb af naturarealer og jordbrugskommissionernes opgaver og sammensætning. Vi vil, når udvalget til sommer afslutter sine overvejelser, optage de politiske drøftelser, og jeg kan godt understrege, at det er min opfattelse, at det er vigtigt, at der skabes et bredt politisk fundament for en ny landbrugslov. Det tror jeg at alle vil være godt tjent med.

Kl. 11.00

Forhandling

Ritt Bjerregaard (S):

Vi står i en enestående situation ved den reform af landbrugslovgivningen, som ministeren har bebudet og også omtalte her i sit svar på forespørgslen. Det er muligt for os at skabe en reel forskel, og der er virkelig brug for en nytænkning omkring den måde, vi driver landbrug på i Danmark.

De seneste år har vist alvorlige krisetegn i dansk landbrug, og her behøver vi bare at tænke på BSE-krisen, mund- og klovsyge, Salmonella, Campylobacter, DT 104 og ikke mindst behandlingen af vores dyr. Disse krisetegn afspejler en produktionsmåde, som har nået sin grænse for, hvor meget man kan presse citronen for at tjene en ekstra krone.

Det er Socialdemokraternes klare holdning, at vi må gøre op med landbrugets privilegerede særstatus. Vi lever ikke i en sovjetisk planøkonomi, så vi vil ikke have et landbrug, der kun kan overleve på massiv statsstøtte. EU's landbrugsordninger må ændres, og vi synes, at regeringen

gør alt, alt for lidt for at nå nogle resultater i forhold til de andre EU-lande.

Når landbruget sviner ligesom industrien, så må de selvfølgelig betale som industrien. Vi kan ikke give landmændene carte blanche til at forurene natur og grundvand, fordi vores syn på landbruget stadig afspejler en gammeldags opfattelse.

Der er i hvert tilfælde tre ting, som reformen af landbrugsloven skal sikre: Det er bæredygtighed, det er mangfoldighed, og det er konkurrencedygtighed. Bæredygtigheden betyder, at landbruget skal producere på en måde, der er skånsom over for naturen, ufarlig og sund for forbrugere og ansvarlig over for kommende generationer, og her kan det konventionelle og forurenende landbrug lære noget af de økologiske producenter. De har nemlig sat sig selv den udfordring at producere uden brug af sprøjtemidler, vækstfremmere og andre kemikalier. Og det er jo også en forudsætning hos en økologisk landmand, at tingene hænger sammen økonomisk. Når det kan lade sig gøre at producere bæredygtigt og rentabelt, ja, så kan det jo også lade sig gøre for andre.

Derfor er vi i Socialdemokratiet ikke blege for at stille skrappe krav om højere miljøstandarder til landmændene, og vi skal sikre det økologiske landbrug så gode vilkår som muligt.

Bæredygtigheden betyder også, at vi skal værne om Danmarks naturværdier. Derfor er der f.eks. et klart behov for, at vi får ændret den ordning, hvor jordbrugskommissionerne med et flertal af landbrugsrepræsentanter kan obstruere naturgenopretningsprojekter eller forhindre vandværker i at sikre rent drikkevand, og jeg var glad for de bemærkninger, som ministeren kom med i sit svar.

Mangfoldighed betyder, at vi skal sikre et landbrug, hvor der også er plads til små landbrugere og små producenter. Det giver forbrugere et meget mere varieret udbud at vælge imellem, og det er med til at skærpe konkurrencen på kvalitet frem for kvantitet.

Ved at støtte aktivt op om mangfoldigheden i dansk landbrugspolitik tager vi et vigtigt skridt væk fra trenden mod den globale enhedssmag, hvor fødevarer er så industrialiserede og standardiserede, at den kulinariske smagsoplevelse er fuldstændig ens i Solrød og i Singapore.

Konkret betyder det, at store virksomheder ikke skal have monopolstatus på enkelte områ-

der og dermed kunne presse mindre producenter ud af markedet. Vi er nødt til at sikre, at også mindre producenter sidder med ved bordet, og her vil jeg gerne fremhæve Socialdemokratiets forslag om at luge ud i det kammerateri, der hersker, når de offentlige midler i produktions- og promillefondene skal fordeles.

Konkurrencedygtighed hænger nøje sammen med mangfoldighed og bæredygtighed. De mange små producenter i Danmark er gode til at tænke nyt, det er de simpelt hen nødt til at være for at kunne klare sig i konkurrencen med de store, og de er også nødt til at levere en ordentlig kvalitet. Ud over at de ofte er frontløbere, hvad angår kvalitet og nytænkning, så er de også med til at holde de store producenter til ilden, og det er godt for alle, ikke mindst for producenterne.

Når landbrugsloven skal reformeres, er det bl.a. disse ting, vi vil holde os for øje: bæredygtighed, mangfoldighed og konkurrenceevne. Men herudover i høj grad sikre, at andre interesser end de landbrugsmæssige inddrages i det arbejde, jordbrugskommissionerne i dag udfører.

Jeg skal derfor på Socialdemokratiets, SF's, De Radikales og Enhedslistens vegne fremsætte følgende forslag til vedtagelse, som jo ligger smukt i tråd med den tale, som ministeren holdt for et øjeblik siden:

Kl. 11.05

Forslag til vedtagelse

»Folketinget har med tilfredshed konstateret, at fødevarerministeren har besluttet at inddrage de grønne organisationer i »Udvalget vedrørende forenklinger i jordlovgivningen«.

Folketinget understreger, at revisionen af landbrugsloven må medføre en model for forvaltning af det åbne lands naturværdier og sikring af drikkevandsressourcerne, der indebærer, at landbrugsrepræsentanter ikke har flertal eller vetoret i fora, der træffer afgørelser herom. Folketinget ønsker samtidig, at der vil blive arbejdet med modeller for, hvordan kompetencer hos jordbrugskommissionerne kan overflyttes til andre organer, f.eks. amterne.

Folketinget ønsker regler, der gør det lettere for vandværker og fonde m.v., der alene har til formål at yde støtte til aktiviteter af almen samfundsmæssig karakter, at opkøbe naturarealer.« (Forslag til vedtagelse nr. V 66).

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (*Se ovenfor*). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Første del af fru Ritt Bjerregaards tale vil jeg slet ikke kommentere. Jeg synes, den bør stå for sig selv. Det var en røffel til et erhverv, som gør et godt arbejde.

Men jeg vil komme mere ind på mangfoldighed, bæredygtighed og markedsmekanismer. Vi hilser med tilfredshed, at der i Socialdemokratiets forslag er taget hensyn til, at der skal være markedsmaessige muligheder, at vi skal tilpasse os markedsmaessige vilkår.

Jeg kan heller ikke lade være med lige at komme med et slag vedrørende fødevarer. Jeg troede, det var landbrugsloven, vi skulle diskutere her, ikke fødevarer. Men det er måske en misforståelse. Småt er godt, større er skidt.

Jeg spørger fru Ritt Bjerregaard: Leverer disse landbrug ikke til den samme forædlingsvirksomhed, som der kommer det samme produkt ud af? Jeg spørger: Det er vel sådan, at de økologiske bedrifter er større i dag i gennemsnit end de traditionelle, for ellers kan det ikke hænge sammen.

Og endelig angående varetoretten: Det står i forslaget til vedtagelse, og det er det rigtige sted, det skal stå. Skal det nu være et vink med en vognstang til de udvalgte arbejdere om, at sådan vil vi have det? Jeg troede, de skulle arbejde frit. Det er i hvert fald Venstres overbevisning.

(Kort bemærkning).

Ritt Bjerregaard (S):

Jeg overlader det trygt til hr. Jens Kirk selv at beslutte, hvad han ønsker at kommentere. Jeg skal svare på de spørgsmål, som blev stillet.

Jeg anser det for en håbløst forældet opfattelse at lave en skillelinje mellem primærproduktion og de produkter, der kommer ud af det. Derfor kan vi selvsagt ikke debattere de her spørgsmål uden at få det til at hænge sammen. Det vil sige, at fødevarernes kvalitet i allerhøjeste grad hænger sammen med primærproduktionen. Så jeg synes, det er forkert at lave en skillelinje, sådan som hr. Jens Kirk gerne ville lave det.

Hvad angår småt og stort, så var min begrundelse i talen mangfoldigheden. Jeg ønsker en

mangfoldighed på det her område, og jeg synes, der omkring de koncentrationer, der finder sted, er en fare for, at vi ikke får det. Det bliver vi nødt til også at finde ud af, hvad vi gør ved politisk.

Det har ikke noget at gøre med, om der også er store virksomheder, hvad enten de er økologiske, eller de er konventionelle. Og endelig må jeg sige omkring varetoretten: Ja, jeg synes så udpræget, at det vil klæde Folketinget allerede nu at gøre det fuldstændig klart over for omverdenen, at vi ikke i en revision af landbrugsloven accepterer, at der er noget erhverv, der har en varetoret.

Kl. 11.10

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Er det ikke korrekt, at man synes, det er godt, der er nedsat det udvalg, som arbejder og skal komme med forslag til, hvordan det skal være? Er det så almindelig kutyme, at man allerede skal sende et så fast signal om, at det der vil man i hvert fald have fjernet? Man låser det fast. Ministeren sagde jo udtrykkeligt, at der kun var brugt varetoret fire gange i de sidste 6-7 år. Og jeg tror endda, at ministeren sagde ud af 7.000 sager – jeg tror, at det er pr. år, der er 7.000 sager – så det er et betydeligt større antal. Det er altså nede i de helt, helt, helt små promiller, vi snakker.

Og derfor er det, jeg siger: Lad os lige låse os fast på den ene ting nu. Men vi er åbne for det hele, og det sagde ministeren jo også.

(Kort bemærkning).

Ritt Bjerregaard (S):

Jeg er enig med hr. Jens Kirk i, at ministeren var behageligt åben i sit svar. Og derfor glæder jeg mig meget til at høre den ordførertale, som hr. Jens Kirk om et øjeblik vil holde, for at se, om det også dækker Venstres opfattelse.

Fra Socialdemokratiets side havde vi meget gerne set, at vi i dag i stor enighed i Folketinget kunne have udstukket nogle retningslinjer for det videre arbejde, der skal foregå i det udvalg, som ministeren har nedsat. Men mit hidtidige indtryk har været, at det har der været en skepsis over for hos Venstre – men det får jeg jo lejlighed til at høre om et øjeblik.

Jeg må sige, at med ministerens meldinger her fra talerstolen forstår jeg overhovedet ikke, at det ikke er muligt at gå ind for en tekst, der indskærper, at varetoretten ikke vil være at finde i en revision af landbrugsloven.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Jens Kirk som ordfører.

Jens Kirk (V):

Tak for muligheden for debatten.

Formålet med en landbrugslov er at sikre en hensigtsmæssig strukturudvikling i landbruget. Den nuværende lov har målsætningen, at enhver ejendom skal opretholdes som et selvstændigt brug. Endvidere skal den tilgodese befolkningsudviklingen i landdistrikterne.

I de sidste år har det været kutyme, at vi ændrer loven hvert fjerde-femte år, sidst i 1999.

Kendetegnet for disse lovændringer er også, at knap er blækket tørt på den endelige lovtæst, førend der er vished for, at vi må i gang med nye ændringer. Vi følger ikke med udviklingen.

I det kommende arbejde, som skal sættes i gang, når udvalget er kommet med sit arbejde midt på sommeren, skal vi derfor bestrebe os på en mere langsigtet løsning, en mere langsigtet lov.

På den baggrund har regeringen nedsat et udvalg, der senere på året skal fremsætte forslag til forenkling af jordlovgivningen. I den forbindelse skal samspillet med landbrugsloven og de øvrige reguleringer af det åbne land, nemlig planloven, skovloven, miljøreguleringsloven, undersøges. Dette arbejde forventes afsluttet midt på sommeren.

Vi mener derfor i Venstre, at vi bør afvente udvalgets betænkning. Vi er meget åbne for nye tanker, men vi vil afvente udvalgets arbejde.

Men dette afholder naturligvis ikke Venstre fra at have en holdning til landbrugsloven. Én ting står fast: at landbruget inden for de senere år har været igennem omfattende strukturudvikling og i de kommende år står foran store udfordringer. Fra alle partier her i salen stilles der krav om nedtrapning af økonomisk støtte til landbruget samt markedstilpasning. Derfor er det overordentlig vigtigt, at vi sikrer landbruget ordentlige forhold, der gør det muligt at opretholde en overskudsgivende produktion og ikke under dårlige økonomiske betingelser.

I de nuværende regler kan der peges på flere paradokser, bl.a. virker reglerne om fortrinsret og samdrift ikke ligefrem logiske. Men det er vigtigt, at vi arbejder med at få en letforståelig landbrugslov, der giver mulighed for markedstilpasning, således at dansk landbrug ikke mister konkurrence i forhold til udenlandske konkurrenter.

Endvidere er vi i Venstre positivt indstillet over for at drøfte regler, der inden for visse nærmere rammer fastsætter, hvordan almene, godkendte fonde kan opkøbe naturarealer i visse situationer.

Kl. 11.15

Vedrørende jordbrugskommissioner er vi villige til at kigge på det, og vi er åbne over for nye indlæg i den debat om veteoret eller ikkeveteoret. Men lægmandsprincippet mener vi har været fornuftigt, det burde vi i vores teknokratiske verden og embedsverden lytte lidt mere til, ofte fordi de ved, hvor skoen trykker.

Overordnet går Venstre ind for en model, der indebærer, at vi bevarer en struktur med både mindre, mellemstore og store brug, hvor det med fornuft bliver muligt at anvende nye rationaliseringsmuligheder. Vi går ikke ind for et Herregårdsdanmark.

Fra Venstre ser vi følgende punkter som hjørnesten i en ny landbrugslov: Vi vil bevare landbrugsloven som en grundlov for erhvervet. Vi vil bevare et selvstændigt landbrug. Vi ønsker landbrugspligten bevaret. Vi vil bevare bopælspligten. Vi vil bevare selvejet. Vi vil undgå fjernveje, og vi vil bevare uddannelseskrevet.

Vi finder det fornuftigt at bevare muligheden for fradragsreglen ved bl.a. våde enge og arealer, da der ikke må tilføres gødning i drikkevandsområder.

Kort sagt: Venstre vil bevare selvstændighedsstrukturen, der er grundelementet i landmandslivet.

For at disse målsætninger kan føres ud i livet, kræver det ændringer i den nuværende lovgivning; ændringer, der gerne skulle være holdbare i en årrække og være tilpasset landbrugets strukturudvikling, hvor markedstilpasning skal være mulig.

Herefter skal jeg på vegne af Venstre, De Konservative, Dansk Folkeparti og Kristeligt Folkeparti fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget konstaterer med tilfredshed, at der på embedsmandsniveau arbejdes med en revision af den nuværende landbrugslov med henblik på politisk drøftelse herom i den kommende folketingssamling. I udvalgets arbejde indgår også spørgsmål om lovens administration, herunder jordbrugskommissionernes sammensætning og veteoretten.

Folketinget er i den forbindelse positivt indstillet på at drøfte regler, der inden for nærmere fastsatte rammer gør det lettere for visse godkendte almene fonde at opkøbe naturarealer. I den forbindelse vil man bl.a. se på reglerne for både størrelse, naturindhold og beliggenhed af disse arealer.

Folketinget konstaterer med tilfredshed, at de grønne organisationer er repræsenteret i »Udvalget vedrørende forenkling i jordlovgivningen«.

(Forslag til vedtagelse nr. V 67).

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (Se ovenfor). Også dette forslag indgår herfter i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg synes, det spørgsmål, der rejser sig til hr. Jens Kirk, er: Når vi nu har haft en situation med problemer med f.eks. bopælspligten og det indlysende problem, at reglerne og beslutningerne i jordbrugskommissionerne ikke kan håndhæves, hvis de ikke selv har viljen til det, og oppositionen så kommer med nogle modeller, nogle overvejelser, er det forslag til vedtagelse, som hr. Jens Kirk nu har fremsat, så ikke en syltekrukke?

Går det i virkeligheden bare ud på, at man håber, at om et halvt eller et helt år, er diskussionen om bopælspligt og de forhold, der hersker i jordbrugskommissionerne, nok drevet over, og så skal der alligevel ikke ske noget? Ellers er det jo ejendommeligt på baggrund af den tale, ministeren holdt, hvor ministeren var snublende nær ved at acceptere forslaget om at afskaffe vetoretten. Jamen hvorfor tager man så ikke skridtet? Er det, fordi man reelt håber, at man kan få det ned i en syltekrukke, og så skal der ingenting ske?

Kl. 11.20

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Jeg synes, at Venstres ordfører kommer med en meget interessant betragtning i starten af sin ordførertale, idet Venstres ordfører siger, at landbrugsloven jo ikke følger med udviklingen.

Det får mig til at spørge: Jamen mener Venstres ordfører virkelig, at det er udviklingen, der skal bestemme over loven? Jeg vil sige det på den måde, at jeg har i al fald den holdning, at vi skal lovgive, sådan at vi styrer udviklingen der-

hen, hvor vi gerne vil have den. Så jeg synes, det er nogle interessante betragtninger, Venstres ordfører kommer med, at landbrugsloven ikke kan følge med udviklingen. Jeg synes, det er helt bagvendt.

Så vil jeg gerne høre Venstres holdning til jordbrugskommissionernes sammensætning. Jeg forstod på hr. Jens Kirk, at man stort set var klar til at opgive vetoretten, men jeg vil godt høre Venstres holdning til, om man også vil opgive den nuværende medlemssammensætning, som indebærer, at der er to lobbyister fra samme organisation, der i øjeblikket har flertallet.

Er Venstre klar til at se på, at vi får luget ud i den form for offentlig administration?

(Kort bemærkning).

Erik Mortensen (S):

Nu kan man ikke beskyldte hr. Jens Kirk for at være særlig konkret i sin ordførertale, men jeg hæftede mig også ligesom hr. Kristen Touborg ved jordbrugskommissionernes sammensætning, hvor hr. Jens Kirk nævner, at lægmandsprincippet selvfølgelig er vigtigt at holde fast i.

Der vil jeg så gerne spørge, for det var jo ikke særlig konkret fra hr. Jens Kirks side: Når man taler om lægmandsprincippet, er det så kun den rent landbrugsfaglige side af sagen, man har inde i billedet dér fra Venstres side, eller dækker det også andre faggrupper eller interessegrupper?

Så nævnedes hr. Jens Kirk også, at på sigt var det selvfølgelig det overskudsgivende landbrug, man skulle beskæftige sig med i Danmark. Så kunne jeg jo godt tænke mig at spørge, hvorvidt et overskudsgivende landbrug kun findes i Venstres terminologi, hvis det indbefatter støtte fra EU faktisk i al fremtid.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Til hr. Keld Albrechtsen: Jeg har sagt – og det er ikke særlig konkret, for vi venter på udvalgets arbejde, der er færdigt til juli, derefter bliver vi meget mere konkrete – at måden, som jordbrugskommissionerne er sammensat på, ikke er noget stationært for os. Det kunne f.eks. tænkes, at hvis der er naturarealer i det, der flyttes eller handles med, så tiltrådte en person fra de grønne organisationer som en tredje eller en fjerde person, som kunne give udtryk for deres mening og holdning til disse sager. Det er ingen syltekrukke det her.

Om vetoretten har jeg sagt, at vi er villige til at kigge på alt, men vi synes ikke, vi kan sende det signal nu. Hvis udvalget mener, det er godt, så kan det være, vi kommer til samme holdning. Men jeg synes bare ikke, det må være et kardinalpunkt, for det bliver faktisk ikke brugt.

Hr. Kristen Touborg taler om markedstilpasning, det er jo ellers hr. Jørn Jespersen, hr. Touborgs kollega, som mest bruger det ord her i Folketingssalen. Her mener vi, at landbrugsloven bør indrettes, så landmændene har mulighed for at markedstilpasse, for vi går også ind for – og så er jeg langt ovre i hr. Erik Mortensens spørgsmål – at støtten til landbrugserhvervet skal aftrappes. Selvfølgelig gør vi det, men på lige og fair vilkår.

Såvel til hr. Erik Mortensen som til hr. Keld Albrechtsen: Vi er villige til at se på sammensætningen af jordbrugskommissionerne. Det kunne jo også være, at jordbrugskommissionerne i fremtiden måske slet ikke skulle være der. Det kunne også være et forslag eller en model fra det udvalg, som er der. Men jeg ved det jo ikke endnu.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Keld Albrechtsen for en kort bemærkning. Også hr. Erik Mortensen har meldt sig, og nu kan jeg se, at hr. Touborg også kommer på banen.

Kl. 11.25

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil gerne spørge hr. Kirk meget konkret: Når vi nu ser på sammensætningen, var det så ikke rimeligt, om et flertal i Folketinget kunne give ministeren det budskab, at sammensætningen skal ændres, således at det ikke er et bestemt erhvervs repræsentanter, der har flertallet i jordbrugskommissionen?

Så kan der være forskellige andre spørgsmål, som vi også er åbne for at drøfte, såsom hvilke yderligere organisationer der kan komme ind i billedet, når vi drøfter en kommende sammensætning. Det er vi da helt med på. Der har fra oppositionens side ikke været noget som helst signal om, at vi ikke ville gå ind i sådan nogle drøftelser. Men det er bare højst besynderligt, at Venstre åbenbart vil forbeholde sig retten til at fastholde magtmonopolet i jordbrugskommissionerne,

som de to lobbyister, der i dag har flertallet, besidder.

Derfor er det, jeg får mistanke om, at her er tale om en syltekrukke, fordi man i virkeligheden ikke vil forlade den magtposition. Det kan man da ligeså godt sige rent ud allerede nu.

Hvorfor skal der puttes hele sommeren med det spørgsmål? Det er da enkelt at tage stilling til.

Der vil jeg godt opfordre hr. Kirk til at komme med sit bud på, hvordan det spørgsmål skal løses, for det behøver man ingen kommission til at arbejde med. Det er jo et politisk spørgsmål, man kan tage stilling til, om det skal være sådan eller det ikke skal være sådan.

(Kort bemærkning).

Erik Mortensen (S):

Jeg må da også sige, at jeg blev lidt overrasket, da jeg hørte hr. Jens Kirks bud på, hvordan en jordbrugskommission fremtidig kunne sammensættes. Hvis det skal være med skiftende sammensætninger og forskellige kategorier af erhvervsinteresser og naturinteresser, så bliver det da spændende, vil jeg sige. Jeg tør slet ikke udtale mig om, hvad sådan noget kunne ende i.

Men det var selvfølgelig mest hr. Jens Kirks udtalelser om, at man også i Venstre går ind for aftrapning af landbrugsstøtten, ikke afvikling. Det vil sige, at man forudsætter stadig væk i al fremtid, at landbruget skal have støtte for overhovedet at operere som et overskudsgivende erhverv. Det var også en nyttig oplysning.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Man føler sig fristet til at citere en tidligere kollega her i Folketinget, der sagde: Hvad vil Venstre? Det er nemlig meget svært at finde ud af, hvad Venstre vil efter de svar, hr. Jens Kirk giver. I stedet for at svare på mit spørgsmål, om vi skal styre udviklingen eller det er udviklingen, der skal styre os, går hr. Jens Kirks svar ud på, hvad hr. Jørn Jespersen mener om en helt anden sag. Jeg ville sætte pris på, at hr. Jens Kirk ville svare på mit spørgsmål.

Det gælder sådan set også det andet spørgsmål, jeg stillede, om det er Venstres holdning, at vi fortsat skal have et flertal af én organisation, som udpeger flere medlemmer og dermed også har et monopol i et ganske usædvanligt administrativt system. Er det virkelig Venstres holdning?

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Til hr. Keld Albrechtsen: Jeg sagde i min ordførertale, at lægmandsprincippet nok ikke var det dårligste islæt, vi kunne have, når vi har nedsatte udvalg, som har en vis kompetence, fordi de trods alt ved, hvor skoen trykker. Nu skal jeg jo ikke stille spørgsmål til hr. Keld Albrechtsen om, hvordan de skal sammensættes. Det kan jeg gøre senere, hvis jeg eventuelt får lyst.

Men hvis det er ren agerjord, det drejer sig om, er det vel lidt tidsspilde at hidkalde en eller to eller tre personer fra andre organisationer, som kunne have interesse i det her. Derfor kunne vi sige, at hvis det her skal fortsætte, efter udvalgets arbejde er færdigt, og vi har haft en konkret diskussion, så kunne det her være en model. Det kunne være to, og når det drejer sig om naturinteresser, kunne der indkaldes flere. Men lad os tage det i sammenhæng.

Til hr. Erik Mortensen: Jeg formoder, at hr. Erik Mortensen er klar over, at langt, langt, langt de fleste af disse sager klares rent administrativt. Det er jo ikke i nær alle sager, disse to lægmænd er med nu, langt fra. Og de klares som regel i fordragelighed.

Så er der spørgsmålet om landbrugsstøtte, og om man siger afvikling eller aftrapning. Ja, man kan jo lægge i ordene, hvad man vil, men for mig dækker de nu det samme. Men jeg mener, at vi lever i den globaliserede verden, og hvis vi aftrapper alene her i Danmark, tjener det vel ikke det store formål. Det tror jeg ikke. Jeg mener, at det skal ses i en global sammenhæng, og det er man i fuld gang med.

Kl. 11.30

Til hr. Touborg om styring og udvikling: Så er vi jo igen ovre ved den globale udvikling. Kan vi koble os af den i Danmark? Jeg sagde udtrykkeligt i min ordførertale, at Venstre ønsker både mindre, mellemstore og større brug. Vi ønsker ikke et Herregårdsdanmark.

Og lobbyister fra én organisation: Det er jo ikke rigtigt. Det er de på Axelborg, men ude i det praktiske land er det fortsat to frie organisationer, der arbejder hver for sig.

(Kort bemærkning).

Ritt Bjerregaard (S):

Nu har Venstre jo et særligt forhold til eksperter. Vi har hørt statsministeren i sin nytårstale erklære krig mod næsten enhver form for ekspertise, og adskillige eksperter er blevet afskaffet. Så skal vi minsandten her i dag høre hr. Kirk være

fuldstændigt uden en politisk holdning med henvisning til nogle eksperter, der sidder i et udvalg. Det er jo sådan set meget interessant, hvordan det overhovedet hænger sammen for Venstre.

Nej, hr. Jens Kirk synes ikke rigtig, at han kan tage stilling til, om landbruget fortsat skal have vetoret. Det må nogle eksperter i et udvalg overveje, og når de er blevet færdige med deres overvejelser, så ved hr. Jens Kirk, hvad han skal mene.

Jamen er det ikke lidt ynkeligt? Var det ikke klogt allerede her i dag at tilkendegive, at lige gyldigt hvad der i øvrigt skal med i en revision af landbrugsloven, så skal vi ikke have en veto ret for et enkelt erhverv?

Jeg synes faktisk, at ministeren var betragtelig mere åben i de bemærkninger, hun kom med, end hr. Jens Kirk var i sin ordførertale. Og jeg synes i allerhøjeste grad, at vi mangler en klargøring af det spørgsmål fra hr. Jens Kirks side. Ellers er vi jo i en situation, som hr. Keld Albrechtsen nævnte det, at hr. Jens Kirk forsvare et fortsat magtmonopol.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Keld Albrechtsen for sin tredje og sidste korte bemærkning til Venstres ordfører.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Når man lytter til hr. Jens Kirk, kan man godt få den fornemmelse, at regeringen måske i virkeligheden var tæt på at være klar til at gå videre med den sag, men at der i Venstres folketingsgruppe måske findes en kreds af medlemmer med meget tæt tilknytning til en bestemt organisation, som trækker imod. Det kan jo godt være, at det er sådan.

Netop når der nu er tale om, at man er enig om – sådan hørte jeg hr. Jens Kirk – at bopælspligten skal overholdes, og netop når vi har haft store problemer med overholdelse af bopælspligten helt ind i regeringen, er det jo sager, der behandles som rene jordbrugssager, som hr. Jens Kirk var inde på, hvor han ikke mente, at det var nødvendigt, at f.eks. grønne organisationer var til stede.

Men er det ikke rigtigt, at vi netop skal sikre, at vi får en sammensætning, så vi ikke får en gentagelse af de sager, som vi har haft med bopælspligten? Og hvorfor møder Venstre frem til denne debat uden nogen som helst overvejelser om, hvordan vi kan sikre det?

Det kan være, det er, fordi man i virkeligheden har besluttet sig for, at det magtmonopol, som landbruget har, har man ikke tænkt sig at afgive. Så enkelt er det. Det kan jo være, det er det, der er forklaringen. Men hvis det er det, der er forklaringen, og hvis hr. Jens Kirk ikke kan overbevise os om noget andet, vil vi ikke have noget medansvar for det forslag, hr. Jens Kirk har fremsat. Sådan er det jo, for så er der ikke lagt op til forhandling med oppositionen. Så er der lagt op til en syltekrukke.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Kristen Touborg, tredje og sidste korte bemærkning.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Nu forsøgte hr. Jens Kirk at besvare mit tidligere spørgsmål ved at snakke global udvikling. Det kan han selvfølgelig have meget fornøjelse af at gøre, og jeg synes også, at det er meget vigtigt, men det var jo ikke det, mit spørgsmål drejede sig om, og det var ikke det, hr. Jens Kirk talte om. Hr. Jens Kirk talte om landbrugets strukturudvikling. Og så spørger jeg: Mener hr. Jens Kirk, at det er udviklingen, der skal bestemme loven, eller at det er loven, der skal bestemme udviklingen?

Så siger hr. Jens Kirk, som tilsyneladende vil fastholde landbrugets monopolstilling i jordbrugskommissionerne, sådan må jeg udlægge hr. Jens Kirks udsagn, at det er godt at have lægmænd med, og at det sandelig ikke er den samme organisation, der udpeger dem, for de er jo fra flere forskellige dele af landbruget.

Kl. 11.35

Jeg må oplyse, at efter den 1. januar, hvor Dansk Landbrug er en enhed, må det vel også være den enhed, der indstiller medlemmerne. Da vi har set, at landboforeningerne i alt fald udsteder dekretter for at fortælle disse lægmænd, hvad de skal mene, er det vel ikke alt for trykt. Er det det?

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Jeg må skuffe fru Ritt Bjerregaard en gang mere, for det er ikke rigtigt at komme med bastante udmeldinger nu, mens der sidder et udvalg og arbejder med tingene. Lad dem arbejde i fred, vil jeg sige til fru Bjerregaard, så snakker vi konkret, når vi kommer dertil og gerne fra den 2. juli. Hvis de er færdige på det tidspunkt, skal vi

blive konkrete om tingene. Jeg kan ikke forstå, at fire vetoer inden for de sidste 6 år kan være kardinalpunkter. Jeg sagde udtrykkeligt i min ordførertale, at vi var villige til at kigge på det, og så er den jo ikke meget længere.

Til hr. Keld Albrechtsen om bopælspligten, opstramning, syltekrukke: Nej, der er jo allerede sket en opstramning. Man tager nu rundt i landet og kigger til kommissionerne en gang om året og påser, om der er sager. Når der ud af 7.000 sager om året er ca. 200, der måske er problemer med, kan man vel ikke sige, at det er det største problem.

Der bliver kigget på det, og vi skal helt klart også kigge på det i fremtiden og have det med, når udvalget barsler, og sige, at den side af sagen skal vi have sikret, så der ikke sker noget forkert. Vi ved, at der er enkelte sager. Det er meget få sager, men nogle af dem får selvfølgelig meget omtale.

Til hr. Kristen Touborg: Loven skal styre. Ja, men den skal også give mulighed for, at et erhverv kan operere inden for lovens rammer, ellers er det det samme som at sige, at vi ikke ønsker det erhverv i fremtiden. Der skal også være plads.

Så kan jeg ikke lade være med at spørge hr. Touborg, og så kan hr. Touborg jo svare senere, om han ikke selv har været medlem af det, vi kalder jordbrugsudvalg, jordlovsudvalg før, sidet i jordbrugskommissionen og ved alt om, hvordan det er.

Til hr. Touborgs yderligere viden kan jeg sige, at i vores hjemamt ved jeg da, at familiebruget udpeger et medlem og landboforeningen et medlem til det, og sådan vil det fortsat være fremover.

(Kort bemærkning).

Martin Lidegaard (RV):

Vi har været vidt omkring i debatten i dag, men når man er næsten enig, skal vi også omkring landbrugsstøtten, fødevarer og alt mulig andet.

Det, der bringer mig herop, er sådan set en præcisering. Det, der står i vores forslag til vedtagelse, er, at vi gerne vil afskaffe landbrugets vetoet i fora, som arbejder med landets naturværdier og sikring af drikkevandsressourcerne. Det er i forhold til det, vi skriver, at landbrugets repræsentanter ikke har flertal eller vetoet i fora, der træffer afgørelser herom. Det vil sige, at sager, som handler om drikkevandsressourcer, naturressourcer, overdragelse af landbrugsareal til naturressourcer, almene spørgsmål, rent prin-

cipielt ikke er sager, som landbruget afgør alene, men at de netop bør varetages noget bredere.

Det er en hensigtserklæring. Det kan godt være, vi ender med – der kan komme mange muligheder, det er jeg enig med hr. Jens Kirk i – at jordbrugskommissionerne fortsætter med det rent landbrugsagtige. Om der så skal være vetoet eller ej, kan man så diskutere. Men på de her områder kan vi vel ikke være uenige, og det er vel et vigtigt signal at sende politisk, at når det drejer sig om naturværdier, drikkevand osv., er det afgørende, at det ikke alene er landbruget, der sidder med dér.

Det synes jeg er en god service at levere over for udvalget. Det er sådan set en principiel politisk holdning. Det er i mine øjne ikke at forudiskontere konkrete løsninger.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Til hr. Martin Lidegaard: Jeg er ikke i tvivl om, at det udvalg, der er nedsat, vil komme rundt om det hele. Hvis drikkevand skulle ind under landbrugsloven som sådan, kunne man sådan set godt drøfte, hvordan vi skulle beskytte det. Det er jo ikke bare ved en cirkel, vi skulle klare det, det kunne være skånsom dyrkning osv.

Hvis kommissionerne skal fortsætte, så hidkalder man de personer, som har mest forstand på det, f.eks. et lægmandspanel. Det kunne være en løsning. Men jeg skal jo ikke udstikke de løsningsmodeller. Det er muligt, jeg har nogle her inde under trøjen, jeg kunne tage frem, men lad udvalget komme med deres, så drøfter vi dem, og så kan vi tage vores egne frem og supplere med dem.

Kl. 11.40

(Kort bemærkning).

Ritt Bjerregaard (S):

I fortsættelse af hr. Martin Lidegaards spørgsmål vil jeg da gerne vide, hvad Venstres holdning er til det. Mener Venstre, det er rigtigt, at landbruget ikke bør have flertal eller vetoet i forhold til forvaltning af det åbne lands naturværdier og sikring af drikkevandsressourcerne?

Det må man vel i Venstre have en holdning til, som vi kan blive delagtiggjort i allerede i dag, det behøver vel ikke at afvente et udvalgsarbejde. Et udvalgsarbejde tager jo stilling til, på hvilken måde man kan regulere på de her områder. Det er jo en klar politisk holdning.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Jeg skal gerne gentage det en gang mere for fru Ritt Bjerregaard. Vetoet er absolut til diskussion. Jeg har ikke udtalt mig, om den er rigtig. Vi er villige til at diskutere, om den er rigtig, men vi vil afvente udvalgets arbejde, og så diskuterer vi det. Vi skal ikke sende det vink med en vognstang ud, at sådan skal det være. Vi er vel alle betænkelige, hvis nogle har en bestemt magt, som ikke altid er lige demokratisk.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Christian H. Hansen som ordfører.

Christian H. Hansen (DF):

Det er næsten spørgsmålet, om det i denne debat ikke allerede er sat på plads.

Der har på det seneste været meget debat om det emne. Det er vel også meget relevant, at vi får en debat om emnet i dag; det vil jeg gerne medgive at det er.

Med hensyn til jordbrugskommissionerne er det Dansk Folkepartis opfattelse, at der skal ske noget. Det er fornuftigt nok, at man går ind og kigger på den model, der har været siden 1989.

Det er vel også det, der har afspejlet sig meget i debatten, nemlig en kritik af, om jordbrugskommissionerne nu er blevet for enerådige, forstået på den måde at det faktisk kun er landbruget selv, der styrer disse jordbrugskommissioner.

Der er sikkert mange gode ideer, tanker – det har vi da også kunnet høre i debatten indtil nu at der er – og modeller for, hvordan jordbrugskommissionerne skal se ud i fremtiden. Man kan vel gå så vidt som at stille det spørgsmål, som det også har været fremme, nemlig om jordbrugskommissionerne i det hele taget skal være der.

Et andet spørgsmål kunne være, om de økonomiske midler, der er fordelt, bliver brugt på den rigtige måde. Vi har for nylig set eksempler på, at i en kommissions afgørelse i forhold til en andens har der været en forskel på godt 5.000 kr. i sagsbehandlingen. Jeg synes, det er rimeligt, at vi får drøftet, om det også kan være på sin plads.

Det har også været fremme i debatten, at der har været lidt for meget lokal forankring. De personer, der har haft med det at gøre, kunne give anledning til nogle tendenser til kammerateri. Hermed har jeg ikke påstået, at det er tilfældet, men jeg synes, det er noget, der skal indgå i

overvejelserne om, hvordan den fremtidige struktur skal se ud.

Så er det lige, hvordan jordbrugskommissionerne skal se ud i fremtiden. Dansk Folkeparti vil ikke i dag på forhånd lægge sig fast med nogen udmelding om sammensætningen, eller om der skal ske en total nedlæggelse, men vi vil afvente det udvalgsarbejde, der er sat i gang.

Dog vil jeg gerne sende det klare signal, at det efter vores opfattelse i fremtiden ikke skal se ud som den model, der ligger i dag. Så har jeg også ligesom fortalt, at den vetoret, der ligger på området i dag, ser vi gerne bliver brudt.

Et andet element i forespørgslen, som er rejst i dag, er problematikken omkring opkøb af naturarealer, herunder f.eks. opkøb af de almene fonde. Her er vi af den overbevisning, at der også i forbindelse med udvalgsarbejdet skal lukkes op for at se på, om det kan gøres lettere, om der kan forenkles noget, sådan at de fonde får nogle bedre vilkår.

Som afslutning vil jeg sige, at vi ser frem til det udvalgsarbejde, og hvad der konkret kommer frem. Vi ser også frem til at indgå i de forhandlinger, der skal være ud fra det, udvalget nu kommer frem til, og i de forhandlinger indgår vi med et åbent sind for både den ene, den anden og den tredje model.

Kl. 11.45

(Kort bemærkning).

Ritt Bjerregaard (S):

Til hr. Christian H. Hansen vil jeg gerne sige, at det jo altid er godt med et åbent sind. Det synes jeg vi skal have omkring behandlingen af sådan nogle forslag.

Jeg synes også, at der var den klarhed i hr. Christian H. Hansens tale, at man var imod vetoretten, at man var imod den måde, jordbrugskommissionerne er på i dag, og at man gerne ville kigge på køb fra almene fonde. Derfor efterlyser jeg en stillingtagen fra hr. Christian H. Hansens side til det forslag til vedtagelse, som er fremsat af en række partier, som jo – forekommer det mig – lever op til nogle af de bemærkninger, som hr. Christian H. Hansen gjorde i sin tale. Jeg har set, at hr. Christian H. Hansen er medforslagsstiller til et andet forslag til vedtagelse.

Umiddelbart ser jeg en vanskelighed i forhold til den tale, hr. Christian H. Hansen holdt her i dag, og den ordførertale, vi hørte fra Venstre for et øjeblik siden, og det vil jeg gerne have belyst.

(Kort bemærkning).

Christian H. Hansen (DF):

Nu er det jo ikke sådan, at det bare er blevet afgjort, at man lige så godt kunne stå på det ene papir som på det andet papir. Hvis man nærlæser de to forslag til vedtagelse, kan man sige, at de fire partier, der har fremsat det ene, Socialdemokratiet, SF, Radikale og Enhedslisten, såmænd også kunne have været på det forslag, som Dansk Folkeparti er på. Men vi står på det med et åbent sind, og det kunne jo så være døren til, at nogle af de synspunkter, som de fire andre også deler, netop vinder gehør i den sidste ende.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Jeg synes, der var gode takter i Dansk Folkepartis ordførertale, og jeg vil godt kvittere for nogle af de udsagn, der kommer, men der er en ting, som jeg meget gerne vil have en præcisering af. Det er i forhold til sammensætningen af kommissionerne. Jeg hører godt, at Dansk Folkeparti vil noget andet, men hvad er det, de vil? Vil man bryde landbrugets monopol?

Jeg har godt hørt, at Dansk Folkeparti siger, at man vil afvente udvalgsbehandlingen, men Dansk Folkeparti må vel vide, hvad Dansk Folkeparti selv mener om det. Derfor mener jeg ikke, at det er i utide at spørge til Dansk Folkepartis mening om sagen. Vil man bryde landbrugets monopol i fremtiden i jordbrugskommissionerne?

(Kort bemærkning).

Ritt Bjerregaard (S):

Det var ikke meget svar, der var fra hr. Christian H. Hansen i det, han kom op og sagde. Som jeg tidligere har nævnt det, synes vi, at det ville have været hensigtsmæssigt med en enighed her i Folketinget i dag, hvor vi udstak nogle politiske retningslinjer for det arbejde, der foregår, og derfor efterlyser jeg igen: Er hr. Christian H. Hansen uenig i, at når det drejer sig om forvaltning af det åbne lands naturværdier, og når det drejer sig om sikring af drikkevandsressourcerne, kan det ikke være rigtigt, at landbruget har vetoret eller flertal, og hvis hr. Christian H. Hansen er enig i det, så forstår jeg oprigtig talt ikke, hvorfor han ikke synes, at det er hensigtsmæssigt at få det præciseret efter debatten her i dag.

(Kort bemærkning).

Christian H. Hansen (DF):

Først til hr. Kristen Touborg: Jeg synes næsten, at jeg fik sagt, at vi gik ind for det her med, at der ikke skulle være vetoret. Jeg tror også, at jeg var lidt inde på monopoler, og jeg sagde også, at det ikke skulle se ud som den sammensætning, der er i dag.

Når jeg siger »som den sammensætning, der er i dag«, er det jo ikke, fordi jeg så ønsker seks mere fra landbruget ind i de nye jordbrugskommissioner. Det troede jeg næsten at hr. Touborg kunne regne ud.

Kl. 11.50

Vi ønsker ikke den sammensætning, der er i dag. Vi ønsker heller ikke, at landbruget skal have enemagt på det her område; det har vi også meldt ud. Vi har også været ude med en melding om, at man måske skulle nedlægge det helt, og man kan sige, at hvis man nedlægger det helt, er der i hvert fald ingen, der har flertal i dem længere.

Til fru Ritt Bjerregaard vil jeg have lov at sige, at jeg er enig i de synspunkter, og jeg går ind til sådan noget med et åbent sind. Det, det handler om, er, at der er et udvalg, der er i gang med at lægge nogle modeller på bordet. Så skal der en politisk drøftelse til efterfølgende, hvor de elementer også kan indgå i forhandlingerne. Jeg skifter ikke holdning, og Dansk Folkeparti skifter ikke holdning, blot fordi der kommer et udvalg. Det er jo ikke sådan. Vi har en politisk mening, som vi tilkendegiver i dag. Vi venter ikke på at høre, om eksperterne er klogere. Vi har sendt et politisk signal, og det står vi ved.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Ritt Bjerregaard for sin tredje og sidste korte bemærkning til hr. Christian H. Hansen.

(Kort bemærkning).

Ritt Bjerregaard (S):

Jamen så vil jeg nøjes med at spørge hr. Christian H. Hansen, om han ikke mener, at det ville være en klarere besked til det udvalg, der nu arbejder, hvis et flertal i Folketinget havde vedtaget det forslag til vedtagelse, som fire partier har fremsat, og som hr. Christian H. Hansen erklærer sig enig i, sådan at de mennesker, der sidder og arbejder med det, kunne sige, at nu ved vi altså, at det i hvert fald er i den retning, vi skal arbejde. Hvorfor ville det ikke være en fornuftig praksis?

(Kort bemærkning).

Christian H. Hansen (DF):

Alle er enige om, at nu er der et udvalg, og der skal nogle forhandlinger i gang. Alle, der sidder i denne Folketingssal i dag, ved også, at når man sætter sig ved et forhandlingsbord, skal man gøre det med et åbent sind. Hvis man har lagt sig fast på nogle modeller, fuldstændigt skruet sig fast, er der ikke mulighed for at kigge på nye tanker; det ved alle.

Så må jeg også sige, at jeg jo har sendt et klart signal fra talerstolen i dag om, hvad Dansk Folkeparti vil, i, hvilken retning det er, vi vil. Og Dansk Folkepartis tillid til fødevarerministeren er så stor, at jeg slet ikke er i tvivl om, at ministeren har skrevet vores holdning ned, og at den vil indgå i de videre forhandlinger.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Så er det fru Else Theill Sørensen som ordfører.

Else Theill Sørensen (KF):

Vi drøfter ting, der vedrører en kommende forenkling og modernisering af jordlovgivningen, og når landbrugsloven skal ændres, er der mange og mange forskellige hensyn at tage.

Jeg vil godt understrege, at landbruget er og vil forhåbentlig fremover være et vigtigt erhverv for det danske samfund. Sådan helt basalt giver landbruget os mad på bordet, og jeg vil egentlig godt sige, at jeg synes generelt, at de fødevarer, dansk landbrug producerer, er af en høj kvalitet, som vi som forbrugere kan være godt tjent med at spise.

Det andet punkt, jeg godt vil fremhæve, er beskæftigelsen i landbruget. I det primære erhverv er den ikke nær så stor, som den har været, men i de industrier, de erhverv, der hænger sammen med landbruget, er der en stor og vigtig beskæftigelse.

Og det tredje punkt, som jo hænger sammen med nummer to, er den indtjening, som landbruget giver hele det danske samfund i form af en meget stor eksport.

Når landbruget som erhverv adskiller sig fra andre erhverv, er det selvfølgelig, fordi landbrugsproduktionen hænger nøje sammen med udnyttelsen af naturens ressourcer. Der er en almen samfundsinteresse og interesse fra hele befolkningens side knyttet til landbrugets udøvelse. Det drejer sig om spørgsmål om natur og miljø og arealbenyttelse. Men jeg vil godt understrege, at jeg også opfatter de tre punkter, jeg nævnte før, om mad på bordet, beskæftigelse og

eksport, som værende af væsentlig samfundsmæssig interesse.

Kl. 11.55

Det Konservative Folkeparti er åbent for at se grundigt på de elementer, der er fremme i debatten i dag om f.eks. jordbrugskommissionernes sammensætning og lovgrundlaget for kommissionernes arbejde.

Denne åbenhed for at se på det hele afspejler sig så også ved, at vi er medforslagsstillere af det forslag til vedtagelse, som hr. Jens Kirk på fire partiers vegne har fremsat. Vi ser frem til resultaterne af arbejdet i det udvalg, der er nedsat, og glæder os til at deltage i lovgivningsarbejdet på det grundlag.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Jeg hørte godt, at den konservative ordfører sagde, at man går ind til arbejdet her med et åbent sind, og at man også vil se på at ændre jordbrugskommissionernes sammensætning, men jeg vil meget gerne have det præciseret lidt nærmere.

Er det De Konservatives opfattelse, at man skal bryde det monopol, landbruget i dag udøver i jordbrugskommissionerne? Jeg mener, det er et meget væsentligt spørgsmål, og jeg mener også, at det må partierne vel vide, uanset om et udvalg har udtalt sig eller ej.

(Kort bemærkning).

Else Theill Sørensen (KF):

Vi er åbne over for de spørgsmål, vi drøfter i dag, også jordbrugskommissionernes sammensætning, spørgsmål om veto, og hvad der i øvrigt knytter sig til jordbrugskommissionernes arbejde.

Men jeg vil godt sige, at jeg deler den opfattelse, som især de to tidligere ordførere og ministeren i øvrigt også har været inde på. Det er efter min mening ikke meningsfyldt at pille en enkelt detalje ud og sige: Vi har nedsat et udvalg, som skal se på en lang række problemer, en lang række områder, men lige præcis på det her område skal I mene noget ganske bestemt.

Hvis vi nu siger ja til, at vi vil ændre jordbrugskommissionernes sammensætning, så bliver det næste spørgsmål: Hvordan skal de så være sammensat? Jeg vil ikke gå ind i de detaljspørgsmål nu, om end de er væsentlige. Vi er villige til at se på jordbrugskommissionernes sammensætning, og jeg mener, at jordbrugskommissionernes arbejde skal være af en sådan

art, at alle de samfundsinteresser, jeg nævnedes før, og som andre også har nævnt, bliver tilgode-set i deres sammensætning.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Jeg er jo lidt forundret over, at De Konservative kan nøjes med at sige, at man går ind med et åbent sind. Ved man virkelig ikke selv, hvad man vil? Har man deponeret sin vilje i et udvalg, der skal barsle med en rapport til sommer? Ved man virkelig ikke i Det Konservative Folkeparti, om man vil bryde det ret utraditionelle monopol, som en lobbyistorganisation besidder i jordbrugskommissionerne, eller om man ikke vil?

Det er dog tankevækkende, at det virkelig er sådan, at det har De Konservative tilsyneladende ingen holdning til. Jeg synes, det er at gå lidt uden om problemstillingen, når man ikke ønsker at komme nærmere ind på det her.

(Kort bemærkning).

Ritt Bjerregaard (S):

Jeg noterede ned, hvad fru Else Theill Sørensen sagde, og fru Else Theill Sørensen sagde: Det er ikke meningsfuldt at pille en detalje ud.

For det første: Skal vi opfatte det sådan, at det er en detalje, om man har en vetoret på fordelingen af jord i det danske samfund? Der må jeg sige, at det betragter jeg langt fra som en detalje.

For det andet vil jeg sige, at jeg synes også, det er en mærkværdig opfattelse af politik, at vi her i Folketinget ikke skulle udstikke nogen retningslinjer for et embedsudvalg, der sidder og arbejder med en revision, som vi siden hen skal tage stilling til.

Derfor forstår jeg overhovedet ikke fru Else Theill Sørensens begrundelse.

(Kort bemærkning).

Else Theill Sørensen (KF):

Jeg vil sige til det sidste, fru Ritt Bjerregaard sagde, og det hænger lidt sammen med det, som hr. Kristen Touborg sagde om, at vi har deponeret vores holdning i et udvalg, at sådan opfatter jeg altså ikke et udvalgsarbejde. Jeg opfatter det udvalgsarbejde sådan, at der kommer noget ud af det, og på grundlag af det tager vi stilling til, hvordan vi så vil gå ind for at ændre den landbrugslov og de øvrige love, der eventuelt skal ændres på det grundlag.

Kl. 12.00

Det er muligt, at mit ordvalg om den enkelte detalje ikke helt dækker det, jeg i virkeligheden

mener om det, men jeg synes ikke, det er rimeligt at pille en enkelt ting ud. Den vetoret, som jo lyder som utrolig væsentlig, og det er den også, og vi vil gerne se på den, synes jeg, vi skal holde os til har været brugt fire gange på 7 år. Så det kan næppe være det, der har ødelagt og ødelægger alting.

Jeg føler ikke, det er rimeligt, at der er den vetoret, men jeg vil ikke stå her og forpligte mig fuldstændig til at mene noget ganske bestemt om en enkelt ting i det lovgivningsarbejde, som formentlig skal finde sted i næste samling.

(Kort bemærkning).

Ritt Bjerregaard (S):

Nu har vi hørt nogle gange, at vetoretten kun har været brugt fire gange, og det har været anvendt gang på gang som et argument for, at man så ikke behøvede at ændre ved vetoretten.

Derfor vil jeg gerne spørge fru Else Theill Sørensen: Mener fru Else Theill Sørensen virkelig, at det er antallet af gange, man har brugt en bestemmelse, der bestemmer, om man skal afskaffe et magtmonopol?

(Kort bemærkning).

Else Theill Sørensen (KF):

Nej, det mener jeg ikke, og derfor glæder jeg mig til at diskutere det, når vi kommer til at skulle lave om på landbrugsloven.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 12.02

Mødet genoptaget kl. 13.00

Forhandlingen genoptages

Kristen Touborg (SF):

SF er af den klare opfattelse, at tiden er løbet fra jordbrugskommissionerne som myndighedsforvalter af to tredjedele af Danmarks areal.

Da viceformand Gert Karkov fra Landboforeningerne sidste efterår rundsendte et hyrdebrev til jordbrugskommissionerne, hvis medlemmer er indsat og udpeget af De danske Landboforeninger, kom det til at stå krystalklart

for enhver, hvem det er, der i virkelighedens verden udstikker forvaltningsprincipperne for det åbne land.

Der stod: »Fra Landboforeningerne forventer vi, at der i den kommende tid vil være politisk fokus på jordbrugskommissionernes rolle ved fondens opkøb af jord til naturformål. Vi lægger vægt på, at overgang af landbrugsjord til naturformål kun sker i områder, der i regionplanerne er udpeget hertil.«

Senere i samme brev kan man også læse: »Vi har drøftet problemstillingerne i Landboforeningernes bestyrelse. Landboforeningerne lægger vægt på, at landbrugsjord som altovervejende hovedregel bør reserveres til jordbrugsmæssige formål. Adgangen til anden anvendelse bør således begrænses mest muligt. Det er vores helt klare opfattelse, at jordbrugskommissionerne bør administrere reglerne meget restriktivt.«

Det må man da kalde for klar tale. Det er jo nærmest et dekret, der hermed bliver udsendt fra organisationen til medlemmerne. Så kan det godt være, at nogle af ordførerne mener, at medlemmerne er frit stillet og er lokalt udnævnt, men hvis man har et sådant dekret ovenfra, centralt fra Axelborg, så er det vel så om så med det selvstændige element i medlemmernes muligheder for at agere.

Man kan jo nu tydeligt se, at jordbrugskommissionernes medlemmer for længst har forstået beskeden fra Axelborg, for det viser en lang række administrative afgørelser. Jeg vil her tage nogle få stykker af dem.

Jordbrugskommissionerne har f.eks. saboteret en række kommunale projekter. Det har bl.a. været tilfældet i Stenløse Kommune i forbindelse med et fritidsanlæg og i Odense Kommune i forbindelse med sikring af drikkevandet. Der er også eksempler på, at jordbrugskommissionerne favoriserer landmænd, der kræver fortrinnsstilling til at erhverve ikkedyrkbare arealer til jagtformål.

Sagen om restaurering af Søborg Sø i Nordsjælland illustrerer i al sin gru, hvordan det nuværende system fungerer. En privat fond ønsker at købe og restaurere den afvandede Søborg Sø og blev støttet energisk af Frederiksborg Amt med daværende amtsborgmester Lars Løkke Rasmussen i spidsen. Ejeren af den afvandede sø ønskede også at sælge til fonden, der var parat til at investere 10 mio. kr. i denne flotte natur.

Alle forudsætninger burde være til stede for, at planen kunne realiseres. Den eneste, man ikke havde taget i ed, var en jordbrugskommissær fra

Landboforeningerne, en lokal svineproducent, som benyttede sig af sin personlige varetter og nedlagde forbud mod handelen. Efter hans opfattelse var der natur nok i Nordsjælland, og før eller siden ville der nok blive brug for den afvandede Søborg Sø til gylleudbringning. At svineproducentens veto så oven i købet ikke kan ankes, ja, det gør jo kun det hele så meget desto værre.

Da regeringen med finansministeren i spidsen for lidt over et år siden indledte en klapjagt på de såkaldte smagsdommere i overflødige rådgivning og nævn, lykkedes det finansministeren helt at overse alle de skattebetalte smagsdommere i landets jordbrugskommissioner.

Kl. 13.05

Denne lapsus kan med sikkerhed ikke forklares med finansministerens manglende kendskab til området. Finansministeren har af egen lomme i de senere år betalt adskillige advokater og landinspektører og redegørelser for personlig at kunne opnå dispensation hos den lokale jordbrugskommission. Er der en lov, som finansministeren virkelig kender til, så er det landbrugsloven.

At nedlægge Naturrådet og fortsætte med at forgyldte landbrugets jordbrugskommissærer samt dets formænd med et honorar, der er på over 30 mio. kr. om året, så de kan nedlægge veto mod, at der kommer mere natur i et af de lande i verden, der har mindst natur tilbage, kan man da kalde for en klokkeklar politisk prioritering. At jordbrugskommissionerne så i realiteten er udlicitering af offentlig myndighedsudøvelse til en privat lobbyorganisation er også helt enestående.

Der findes vel nok ikke mere magtfuldkomne smagsdommere i Danmark end netop jordbrugskommissærerne, og en lignende forvaltning som den, der uddøves i jordbrugskommissionerne, tror jeg ikke der findes i Danmark i øvrigt. Alle udgifterne til smagsdommerne i jordbrugskommissionerne betales af det offentlige. I år 2001 var Fyns Amt dyrest med en udgift på 4,1 mio. kr., hvilket til en vis grad kan forklares med, har jeg forstået, den utraditionelle organisering af jordbrugskommissionens arbejde i amtet, hvor formandsposten er udliciteret til en amtsligt ansat jurist, der i sin fritid modtager 317.000 kr. for at deltage i 19 møder i kommissionen; en ganske pæn timeløn.

Jeg vil gerne slutte med at sige, at SF efter denne forespørgsel har fremsat et beslutningsforslag om at overflytte jordbrugskommissio-

nernes opgaver til amterne. Det er det umiddelbare svar på de mange problemer, der efter SF's opfattelse er med de nuværende kommissioner og deres arbejde.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Nu brugte hr. Kristen Touborg jo ikke en uvæsentlig del af sin taletid til at snakke om jordbrugskommissioner. Derfor kunne det jo være fristende at spørge samme medlem om, hvor længe hr. Kristen Touborg i grunden selv var medlem af jordlovsudvalget i Ringkjøbing Amt.

De tanker, der nu kastes op her, som er forfærdelige, er det nogle, der lige er opstået nu, eller havde man dem også, dengang man var såkaldt skattebetalt medlem af et udvalg? Havde man da også de tanker, men kom bare ikke frem med dem? Var der noget, der forhindrede det, eller er det noget, der lige er opstået nu her, hvor man står i parlamentet og kan skue ud over folket og sige: Det her er helt galt?

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Jeg skal gerne over for spørgeren oplyse, at jeg var medlem af jordbrugskommissionen for Ringkjøbing Amt fra 1982 til 1990, og at jeg dermed også var medlem af jordlovsudvalget, som hr. Jens Kirk ganske rigtigt også nævner.

Jeg vil så også godt udbygge det ved at sige, at det var et helt andet system. Der blev indført et nyt system for jordbrugskommissionerne i 1990, ja, i 1989, men det fik først virkning i 1990.

Det tidligere system hvilede på jordlovsudvalget, et landsdækkende politisk udnævnt udvalg, og jeg vil understrege politisk udnævnt udvalg, det vil sige, at samtlige formænd rundt omkring i jordbrugskommissionerne var politisk udnævnt. Det gør for mig en meget stor forskel. Det blev ændret i 1990, og dermed blev det så altså til, at man nu fik to landmænd til at udgøre majoriteten i jordbrugskommissionerne.

Kl. 13.10

Når dertil kommer, at Dansk Landbrug nu er sammenlagt til én organisation, er der en meget aktuel anledning til at gøre noget, for nu er det faktisk én organisation, der udpeger to ud af tre medlemmer.

(Kort bemærkning).

Ritt Bjerregaard (S):

Det var jo en meget konkret og udmærket tale, som hr. Kristen Touborg holdt, og derfor vil jeg

gerne spørge ham, hvordan han tolker det, at Venstres ordfører synes, at det eneste svar, han har at give ordføreren på, at han omtaler Landboforeningernes brev til jordbrugskommissionen, er at prøve at få at vide, om hr. Kristen Touborg i kraft af sit eget medlemskab af en jordbrugskommission ikke havde nogen særlig ret eller grund til at have de meninger.

Jeg synes, det var påfaldende, at der slet ikke var nogen kommentarer fra Venstres ordfører. Jeg vil gerne vide, hvordan hr. Kristen Touborg tolker det.

Den fg. formand (Svend Auken):

Inden jeg giver ordet til hr. Jens Kirk, er jeg nødt til at sige i anledning af det sidste indlæg, at vi altså har statueret en praksis i Folketinget om, at der ikke må stilles støttespørgsmål til ordførerne. Efter reglerne er det spørgere, der er uenige med ordføreren, der får ordet.

Dermed være ikke sagt, at mange støttespørgsmål ikke kan være absolut relevante, men vores regel er altså, at det gør vi ikke. Sådan er reglerne, og derfor vil jeg venligst anmode ordføreren om ikke at svare direkte på det sidste spørgsmål, for vi stiller altså ikke støttespørgsmål.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Hr. Kristen Touborg bliver ved at omtale Dansk Landbrug som én organisation. Vil hr. Touborg indrømme, at også i det amt, hvor hr. Touborg kommer fra, er det fortsat to adskilte organisationer, som udpeger hver sit medlem, hvis det fortsætter, som det er nu? De er absolut ikke som sådan smeltet sammen til én forening, og det vil nok også være nogen tid, inden de er det. De er to selvstændige organisationer, som på nogle områder har hver deres synspunkter.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Jeg vil over for Folketinget og hr. Jens Kirk gerne bekræfte, at Dansk Landbrug er blevet én organisation på landsplan pr. 1. januar 2003. At der så er nogle lokale afdelinger, der kører videre på forskellig led, er rigtigt, men jeg er jo nødt til at henvise til det, som jeg også gjorde i min ordførertale.

Så er jeg inde på det spørgsmål, som fru Ritt Bjerregaard stillede, og som jeg har lovet ikke at svare på, men det passer jo meget godt i forlængelse af hr. Jens Kirks spørgsmål. Det er jo ikke

særlig trygt, at vi sidder i en situation, hvor i hvert fald De Danske Landboforeninger som den langt største organisation sender hyrdebrev eller dekretre ud til sine medlemmer. Der skal ikke meget fantasi til at forestille sig, at den største organisation, der nu er sluttet sammen med en lidt mindre organisation, og som i øvrigt sidder det samme sted og i de samme rum, kunne finde på det samme i fremtiden, hvor Dansk Landbrug ikke har én, men to repræsentanter ud af tre.

Den omstændighed, at de er indstillet lokalt, er jo ikke nogen som helst garanti for, at de ikke er styret fra Axelborg. Med mit kendskab til Axelborg vil jeg sådan set nærmest sige tværtimod, og mit bevis er det brev, som er skrevet af viceformanden i De Danske Landboforeninger. Det synes jeg da er værd at lægge vægt på og lægge mærke til hos Venstre, der ellers påberåber sig i tide og utide, at tingene skal gro nedefra, og at være et frihedselskende parti. Når der kommer sådanne dekretre ud, må man jo nok sige, at tingene er topstyret og ikke bundstyret.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Nu betragter jeg jo hr. Kristen Touborg som en person, som har sine selvstændige meninger og overhovedet ikke ligger under for dekretre, og så er mit spørgsmål: Tror hr. Kristen Touborg virkelig, at disse udpegede medlemmer ligger under for dekretre, som eventuelt skulle komme i brevform? Tror hr. Touborg virkelig, at sagerne hænger sådan sammen? Det tror Venstres medlem af Fødevareudvalget her på Christiansborg ikke.

Kl. 13.15

Den fg. formand (Svend Auken):

Så er det hr. Kristen Touborg, og så går vi videre i ordførerrækken til hr. Martin Lidegaard, efter at hr. Touborg har svaret.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

For at sige det på vestjysk: Jeg tror godt, det kan have en vis betydning for medlemmer, der er udpeget af en organisation, hvad hovedorganisationen fortæller dem i et brev. Det tror jeg godt kan have en vis betydning, og jeg vil gerne gentage den sidste del af citatet. Der står i brevet fra Gert Karkov, De Danske Landboforeninger, til jordbrugskommissionens medlemmer, som er udnævnt af landboforeningerne:

»Vi har drøftet problemstillingen i landboforeningernes bestyrelse. Landboforeningerne lægger vægt på, at landbrugsjord som altovervejende hovedregel bør reserveres til jordbrugsmæssige formål. Adgangen til anden anvendelse bør således begrænses mest muligt. Det er vores helt klare opfattelse, at jordbrugskommissionerne bør administrere reglerne meget restriktivt.«

Det tager jeg som udtryk for, at Axelborg har en vis indflydelse på, hvad medlemmerne mener.

Martin Lidegaard (RV):

Der er sket en hel del med danskernes syn på det åbne land i de sidste 20-30 år. Det hænger sammen med, at en mindre del af befolkningen arbejder i landbruget, det hænger sammen med de miljøproblemer, som det industrialiserede landbrug har ført med sig ved siden af alle godderne, og det hænger selvfølgelig sammen med den stigende bevidsthed om værdien af at have en natur, man kan være i.

Der er for Det Radikale Venstre ikke nogen tvivl om, at den nuværende landbrugslov ikke er gearet til at håndtere den nye balance mellem landbrugshensyn og naturhensyn for den brede befolkning, og derfor forestår der også en omskrivning af loven. Vi har både overvejet at tage konsekvensen: om man ikke burde skrive de to ting sammen i én lov, og det helt modsatte: sørge for virkelig at skille tingene ad, så man sikrer balancen. Det nævner jeg bare for at have en helt overordnet ramme for at diskutere dagens konkrete spørgsmål, nemlig jordbrugskommissionerne, som er et glimrende eksempel på, at vi ikke mindst efter Wilhelmsudvalgets rapport står i en situation, hvor vi har behov for nogle præciseringer.

For os er der ikke nogen tvivl om, at der ikke er nogen rimelighed i, at det er landbruget alene, der skal have afgørende indflydelse og træffe afgørende valg om det åbne lands naturværdier og sikring af drikkevandsressourcerne. Selvfølgelig er det spørgsmål, som en stor del af befolkningen har interesse i, og derfor bør den også være repræsenteret. Der er nu nedsat et udvalg, der skal finde ud af, hvordan vi på bedst mulig måde kan komme videre med forskellige modeller, og vi er åbne. Men vi synes altså godt nok, det er vigtigt at sende det politiske signal, at den del af jordbrugskommissionernes arbejde ønsker vi at demokratisere, fordi tiderne er skiftet, og jeg stiller mig meget uforstående over for,

at Venstre og Dansk Folkeparti ikke kan følge den tankegang.

Så er det et helt andet spørgsmål, hvordan man gør det konkret. Man kan forestille sig en ændret sammensætning af kommissionerne, og man kan også gøre det, at man ændrer sammensætningen på ad hoc-basis, så der er et andet flertal ved de spørgsmål, vi snakker om her, at man har et andet flertal, hvorimod man lader landmændene selv tage sig af de rent landbrugspolitiske fordelingsspørgsmål.

Et eller andet sted kan jeg sådan set godt lide tanken om, at det er landmændene selv, der afgør deres egne interne tvister. Det er i spørgsmål om naturen og drikkevandet, jeg ikke synes, de skal have vetoret.

Selv om jeg synes, at SF har argumenteret virkelig godt for deres sag, altså den løsning, der hedder at flytte det hele over i amtet, er jeg ikke sikker på, at jeg nødvendigvis er tilhænger af den. Vi skal jo ikke tage fejl af, at nogle gange fungerer vores ret restriktive landbrugslov jo også som en beskytter af det åbne land mod industrien, og amterne er jo f.eks. underlagt noget pression og lobbyvirksomhed fra industrielle interesser, som jordbrugskommissionen ikke kan tage imod, om jeg så må sige. Derfor skal vi tænke os nøje om, før vi fastlægger den konkrete metode.

Man kan jo gøre det, at man overfører de kompetencer, som handler om lige præcis det åbne lands naturværdier og drikkevandsressourcerne, til amtet. Der er mange modeller, og jeg vil ikke lægge mig fast på nogen, men det bør være mejslet fuldstændig klart ud efter dagens debat – det burde det i hvert fald – at for så vidt angår det åbne lands naturværdier og drikkevandsressourcerne, er der et flertal i Folketinget, der ikke finder det rimeligt, at det er to landmænd i amterne, der skal sidde med flertallet og have vetoret. Det håbede jeg vi kunne få partierne med på.

Kl. 13.20

I Det Radikale Venstre er vi brandærgelige, men efter at have hørt argumentationen fra Venstres side, må jeg sige, at vi bliver nødt til at stemme imod det forslag til vedtagelse, der ligger fra Venstres side, fordi vi er blevet lidt nervøse for, om vi er enige i det. Ministeren har udtalt gang på gang, at vi bliver nødt til at kigge på tingene, og derfor bliver jeg lidt nervøs over, at vi ikke kan bekræfte det udgangspunkt, når vi er helt enige om, at vi ikke skal snakke konkrete modeller. Det er politik, og vi kan ikke undskyl-

de os med at putte det ned i udvalget og sige, at det må udvalget bestemme. Det er politik, om man mener, det er landbruget eller et bredere, mere demokratisk forum, der skal træffe afgørelser i de sager. Det er politik.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Hr. Martin Lidegaard siger, at jordbrugskommissionerne kan være med til at dæmme op for og beskytte mod industrien. Det vil jeg godt have nogle eksempler på, for det synes jeg sådan set ikke de kan i dag. Hvis industrien ønsker at anvende det åbne land og amterne også ønsker det, laver man regionplaner og lokalplaner.

Det er fastlagt i overordnede planer, og det er sådan set ikke jordbrugskommissionerne, der beskytter imod det. Man planlægger sig ud af det, og det sker jo i dag, så frygten for, at hvis man fjerner jordbrugskommissionerne, vil det betyde, at industrien får frie hænder til at inddrage det åbne land, er jeg lidt uforstående over for. Det vil jeg godt have en nærmere redegørelse for.

Så vil jeg godt spørge til udsagnet om, at De Radikale godt vil have, at vandbeskyttelsen og naturbeskyttelsen m.v. bliver bredere, men at landbrugsjorden kan bønderne sådan set selv ligge og rode med. Det er ikke noget citat, det er min udlægning af ordførerens tale, og det synes jeg er meget kortsigtet. Landbruget råder faktisk over to tredjedele af Danmarks land, og at lade en lille befolkningsgruppe selv rode med, hvordan bl.a. strukturudviklingen bliver, synes jeg ikke er helt rimeligt.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Jeg tror ikke, hr. Martin Lidegaard på ét eneste tidspunkt har hørt undertegnede fra Venstre lægge sig fast på, at der skulle være vetoret. Vi er åbne over for alle synspunkter, men vi synes, det er forkert at give vink med en vognstang til et udvalg, der sidder og arbejder nu, må jeg sige.

Vi går også ind for, at man skal tage vare på den natur, der er, for vi har ikke for meget i Danmark. Vi mener også, der skal tages vare om naturperler, og drikkevandet skal også beskyttes, men vi har nok ikke helt den samme opfattelse af, hvordan man måske kan gøre det. Vi mener, det måske ikke altid er nødvendigt at opkøbe nogle ting. Det kunne være nogle frivillige ordninger eller kombinationer, måske ikke at dyrke jorden med brug af kemikalier eller gødning el-

ler noget andet. Der er mange muligheder, som kunne indgå, uden at man f.eks. behøver at købe jord op, så lad os få modellerne frem.

(Kort bemærkning).

Martin Lidegaard (RV):

Hr. Kristen Touborg beder om konkrete eksempler. Dem er jeg ikke i stand til at levere, det bliver jeg nødt til at sige rent ud. Men kommissionerne behandler jo dispensationer, og min frygt er, at man lægger dispensationsretten over til amterne alene. Jeg tror, jeg ville føle mig mere sikker ved et valg mellem to onder i en situation, hvor man ønsker at beskytte landbrugsjorden.

Det er jo ikke rigtigt, at amterne bliver pålagt lokalplaner. Det er amterne, der giver tilladelser, men jeg vil stadig fastholde, at nogle gange er jordbrugskommissionerne også i et eller andet omfang garanter for, at det åbne land bliver brugt til landbrug og ikke til andre formål.

Jeg er som sagt helt åben, og det er muligt, at hr. Kristen Touborg, som åbenbart har en lang fortid i kommissionen, kan belære mig om, at det er bedre, at det ligger i amtet. Jeg siger bare, at jeg ikke helt er overbevist, og jeg synes også, der er noget sund selvforvaltning i, at det er erhvervet selv, der sidder med de ting, for hvis der ikke er nogen strukturudvikling her, er det at blande tingene fuldstændig sammen.

Det Radikale Venstre går ind for en restriktiv landbrugslov, der sikrer harmonikrav, arealkrav, strukturudvikling og alt det, og det skal vi også diskutere. Men det har jo intet med jordbrugskommissionerne at gøre, og jeg synes ikke, man skal blande æbler og pærer.

Kl. 13.25

Så siger hr. Jens Kirk, at det er forkert at sende et vink med en vognstang. Jeg må konstatere, at så er vi uenige, og det er jo også fair nok en gang imellem. Vi skal dele os efter anskuelse, er der en klog mand med de rette politiske sympatier, der engang har sagt.

Vi synes faktisk, der skal sendes et vink med en vognstang. Vi synes faktisk, at det vil være svært for det udvalg, der sidder og arbejder, hvis det slet ikke har nogen idé om, hvor Folketinget gerne vil hen. Det, vi har udvalg til, er at komme med alle de tekniske muligheder, der er for at nå den politiske løsning, man gerne vil have, og den politiske løsning, vi gerne vil have, er, at det ikke kun er landbruget, der sidder med. Det kan løses på hundrede og fyrrer forskellige måder, det er vi helt åbne over for, men lige præ-

cis det vink vil Det Radikale Venstre i hvert fald gerne sende.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Jeg håber ikke, at jeg virker belærende; det er i hvert fald ikke min hensigt. Men jeg må sige, at når den radikale ordfører siger, at jordbrugskommissionerne intet har at gøre med strukturudviklingen i landbruget, er De Radikale på helt forkert kurs. Det er netop dér, hvor der gives en masse dispensationer fra den lov, vi har lavet herinde i Folketinget, og som naturligvis er det overordnede. Men der bliver givet en masse dispensationer i netop jordbrugskommissionerne, og de kan ikke indankes efterfølgende. Derfor har jordbrugskommissionerne rigtig meget at gøre med strukturudviklingen i landbruget, og det er en af grundene til, at vi mener, det ville være klogt at lægge tingene over i et almindeligt folkevalgt system.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Nu er Det Radikale Venstre og Venstre jo blevet adskilt engang for små 100 år siden, og det bliver de nok ved med at være et stykke tid endnu. Men jeg håber da, hr. Martin Lidegaard hørte efter, da undertegnede sagde, at hvor der er vandinteresser og naturinteresser, kunne der hidkaldes folk fra andre organisationer til at bistå ved den rådgivning, der skal finde sted her, inden man træffer en afgørelse. Jeg håber, hr. Martin Lidegaard bemærkede disse få bemærkninger desangående.

(Kort bemærkning).

Martin Lidegaard (RV):

Det er selvfølgelig rigtigt, som hr. Kristen Touborg bemærker, at når man træffer afgørelserne og giver dispensationerne, har man selvfølgelig også mulighed for at påvirke, om det er de store, der får mere, eller de små, der får mindre. Det er jo just derfor, der sidder en repræsentant for både de små landbrug og de store landbrug, og just derfor, landbruget har haft den vetoret, som jeg forstår, at SF ønsker at afskaffe for alle landbrugspolitiske spørgsmål, ikke bare dem, som angår naturværdier og vand, men faktisk alle spørgsmål.

Derfor vil jeg sige ud fra nøjagtig samme bekymring, som hr. Kristen Touborg har, at hvis

det ender med, at den anbefaling, der kommer, er, at vi stadig skal have nogle jordbrugskommissioner under en eller anden forudsætning med en eller anden sammensætning, synes jeg, vi skal tænke os virkelig grundigt om: Skal vi afskaffe vetoretten hele vejen rundt, eller hvordan gør vi det?

Til gengæld vil jeg sige til hr. Jens Kirk, at jeg da er glad for at høre, at der også rumsterer løsningsmodeller i Venstre. Jeg er egentlig ikke nervøs for, at vi ikke skal nå en samlet løsning, som kan samle et bredt flertal i Folketinget, for jeg hører i og for sig meget stor enighed – ikke om de konkrete løsningsmodeller, men om intentionerne. Men jeg er stadig bekymret over, at vi ikke kan være enige om, at lige præcis på den del, som handler om den åbne natur og drikkevandet, er det ikke kun landbruget, der skal bestemme. Det er sådan det eneste, vi beder om.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Nu spurgte den radikale ordfører mig om forskellige ting, og det må jeg jo ikke svare på, men jeg har lov at spørge den radikale ordfører om noget tilsvarende.

Er De Radikale ikke enige i, at når man udnævner to tredjedele af en kommissions medlemmer fra en lobbyistorganisation – man kan kalde det, hvad man vil, men når to tredjedele af medlemmerne kommer fra den samme organisation, bekymrer det så trods alt ikke De Radikale en smule, at man har et så stort flertal i en kommission, der skal administrere det åbne land? Det er jo grunden til, at vi i hvert fald synes, at vetoretten har overlevet sig selv.

Kl. 13.30

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Nu blev det jo helt radikalt, må man sige, for førhen afviste hr. Martin Lidegaard og sagde, at vetoretten kunne vi ikke bruge, så den skulle væk. Men nu hører jeg lige pludselig fra radikal side, at måske skal den ikke væk hele vejen rundt.

Er der en ny holdning nu? Det var jo det, hr. Martin Lidegaard stod og sagde, og det må jo være den radikale ånd, der virkelig kom op til overfladen. Så det er vel rigtigt, at først får vi udvalget til at komme med sin betænkning, og så tager vi beslutningen bagefter?

(Kort bemærkning).

Martin Lidegaard (RV):

Til hr. Kristen Touborg vil jeg sige, at hr. Kristen Touborg jo har ret i, at nu har vi at gøre med én organisation, og det ændrer selvfølgelig situationen noget. Men når vi alligevel er lidt i tvivl og kigger åbent på udvalgsarbejdet, er det jo, fordi medlemmerne, som det også er blevet påpeget tidligere, vælges lokalt, og lokalt har man endnu ikke foretaget den sammenslutning, og derfor giver det måske stadig en mening. I hvert fald sikrer man, at det ikke kun er de store landbrug, der bestemmer strukturudviklingen, som hr. Kristen Touborg var bekymret for, og det er det, der betyder noget for Det Radikale Venstre: at de forskellige landbrugsformer er repræsenteret i en eventuel fremtidig kommission.

Jeg vil heller ikke afvise den amtslige løsning på forhånd. Jeg ser bare nogle ting i den, jeg ikke bryder mig om, så det er ikke den, jeg lige nu har det varmeste forhold til. Men jeg er åben for alle løsninger, og jeg tror sådan set, at hr. Kristen Touborg og jeg ønsker at løse de samme grundlæggende problemer, så vi må kigge på de ting, der kommer.

Jeg er meget ked af, hvis jeg har udtrykt mig uklart, men jeg skal forsøge at udtrykke det helt krystalklart: Det Radikale Venstre ønsker at afskaffe vetoretten, for så vidt angår beslutninger om de åbne naturværdier og drikkevand. Uanset hvilken løsning der måtte komme, ønsker vi at afskaffe landbrugets flertal og veto på disse områder. Det, jeg udtrykte tvivl om, var: Hvis man fortsat har en jordbrugskommission – hvis det er den løsning, Folketinget ender med – hvor der fortsat er repræsentanter for både de små og de store landbrug, skal man så også afskaffe vetoretten for rent landbrugstekniske spørgsmål i et sådant organ? Det er jo lidt hypotetisk, fordi man kan forestille sig 40 forskellige modeller, men der skal selvfølgelig tages hensyn til strukturudviklingen, som hr. Kristen Touborg var inde på, så det var kun det, der var pointen.

Den fg. formand (Svend Auken):

Så er det hr. Keld Albrechtsen som ordfører.

Keld Albrechtsen (EL):

Målsætningen for Enhedslisten inden for dette område er drikkevandsbeskyttelsen og naturbeskyttelsen frem for alt, og det vil sige, at vi vil støtte de regler, som giver den bedste sikring. Derfor er det efter vores opfattelse også indlysende, at en offentlig forvaltningsmyndighed

ikke skal indrettes på en sådan måde, at et bestemt erhverv i realiteten kontrollerer beslutningerne. Det hører jo ingen steder hjemme, og især ikke når det er en myndighed, der har indflydelse på så vigtige ting som vores drikkevand og vores naturbeskyttelse.

Alene det burde afgøre diskussionen om flertalsspørgsmålet. Det skal ikke være ét erhverv, der har flertallet i kommissionerne, og indtil nu har jeg ikke hørt nogen bæredygtige argumenter i debatten for, hvorfor man ikke kan træffe den beslutning på nuværende tidspunkt og sige, at det er en forudsætning, der skal indgå i det udvalgsarbejde, som skal foregå. Jeg må indrømme, at det har jeg ikke hørt nogen bæredygtige argumenter for, medmindre man fra Venstres side i realiteten har besluttet, at man vil opretholde den situation, at vi har en forvaltningsmyndighed, hvor beslutningerne træffes af lobbyister fra et bestemt erhverv, selv om det er en mærkværdig ordning.

Kl. 13.35

Der er også andre områder, hvor vi gerne vil have, at der kommer et beskyttelseshensyn ind. Det er især i forbindelse med strukturudviklingen i det mindre og det økologiske landbrug, som hr. Touborg var inde på, og derfor mener vi, at omdannelsen af kommissionerne og deres sammensætning skal være på hele området og ikke kun dele af området. Det er så muligt, at Det Radikale Venstre og Enhedslisten ikke er hundrede procent enige om det, jeg ved det ikke, men vi mener, at strukturudviklingen er dybt negativ i øjeblikket. Tag f.eks. bare de store svinefarme. De er ikke bæredygtige, og derfor er der også her et samfundsmæssigt hensyn, som skal varetages.

Så må jeg til gengæld sige, at jeg godt kan se, at hr. Martin Lidegaard kan have en pointe i at spørge: Kan vi nu være hundrede procent sikre på, at amtskommunerne vil holde kraftigt nok styr på, at industriinteresserne ikke til gengæld går ind og laver ulykker dér, hvor vi forhindrer, at landbrugsinteresserne laver ulykker, for så kommer vi jo fra ondt til måske endda værre? Vi ved jo godt, at amtsråd ofte er bløde i knæene, hvis der kommer en stor industri og siger, at nu er det et spørgsmål om så og så mange hundrede arbejdspladser. Så kan amtsrådet blive meget føjeligt på miljøområdet, og det er desværre, må jeg sige til hr. Touborg, en ikke helt utænkelig situation. Det ved jeg også at hr. Touborg vil anerkende.

Derfor er der selvfølgelig en afvejning i det, og derfor er vi også åbne i Enhedslisten – det ligger jo også i det beslutningsforslag, vi selv har fremsat – over for at se på kommissionernes sammensætning som en mulig løsningsmodel. Hvis man får de grønne organisationer ind og måske også får økologisk landbrug ind, kunne det være en mulighed. Hvis de grønne organisationer, de økologiske organisationer, de mindre familielandbrug osv. kommer ind, og man kan også indbyde fagbevægelsen til at deltage, kan det godt være, at det alt i alt vil give den bedste naturbeskyttelse og det bedste hensyn til vores drikkevand. Så kommer der mennesker ind, som har det som en særskilt interesse, der så kan blive afvejnet mod landbrugets repræsentant, så vi har det i Enhedslisten ligesom i Det Radikale Venstre: Vi vil godt se på de modeller.

Men det, vi ikke vil sidde og vente på, er hr. Kirks syltekrukke. Det er jeg nødt til at sige, for hvis der skal laves et udvalgsarbejde uden nogen som helst retningslinjer og i realiteten uden nogen som helst forestilling om, hvor man skal ende, vil Enhedslisten ikke tage medansvar for det på nuværende tidspunkt. Så bliver vi også nødt til at stemme imod det forslag til vedtagelse, der foreligger, og det er vi kede af, for på baggrund af den tale, som ministeren holdt som indledning af debatten, fornemmede vi faktisk, at der var lagt op til et kompromis. Det var jo en forsonlig tale, der gik ud på også at tage hensyn til de forslag, der er stillet fra forskellige oppositionspartiets side, men det lå ikke i hr. Kirks ordførertale, og det var ham, der fremsatte forslaget til vedtagelse. Hvis regeringspartierne vil have en bred opbakning fra alle partier i denne sal, må der noget mere til, må jeg sige til hr. Kirk.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Jeg er da glad for, at hr. Keld Albrechtsen har lyttet til både ministerens tale og undertegnede tale. Hvis vi lægger dem sammen, tror jeg i grunden ikke, der er så stor forskel på meningen med dem.

Hr. Keld Albrechtsen kom ind på, at med hensyn til strukturen skulle der måske fortsat være vetoret. Det næste, man også godt kunne komme ind på, er jo: Er jorden som sådan efter Enhedslistens opfattelse ikke en ressource, vi skal værne om her i Danmark, og skal produktionen ikke foregå i Danmark? Vi hørte den konservative ordfører oplyse lidt om valutaværdi og arbejdspladser, og det er vi helt enige om, men

vi er vel også enige om – det er Venstre i hvert fald – at vi selvfølgelig i allerhøjeste grad skal tage hensyn til naturperlerne? Det var der også plads til i både ministerens og undertegnede tale.

Kl. 13.40

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Enhedslistens målsætning er, at Danmark skal forblive med at være et landbrugsland, og at vi også i fremtiden skal have en god, solid landbrugseksport, samtidig med at vi sikrer vores drikkevand.

Det klarer man ved at fjerne giften fra landbruget for nu at sige det i en meget, meget enkel form. Og det klarer man altså også ved, at de, der administrerer landbrugets regler, f.eks. jordbrugskommissionerne, har det som opgave og er sammensat sådan, at de ønsker at løse den opgave. Så vil dansk landbrug blive bæredygtigt, og så vil vi stadig væk kunne sælge vores landbrugsprodukter i udlandet om 10 år, 20 år og 30 år, samtidig med at vi kan undgå at skulle ud at købe drikkevand på plasticdunke.

Så jo, må jeg fortælle hr. Kirk, vi har den interesse, at Danmark skal være et landbrugsland, et godt landbrugsland, et effektivt landbrugsland og et giftfrit landbrugsland.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Nu skal man jo ikke trætte hr. Albrechtsen, det ved man godt er næsten umuligt, men man kunne jo godt spørge hr. Albrechtsen: Når vi snakker om udvalg, er det så ikke er gået op for hr. Keld Albrechtsen, at udvalget altså er nedsat for et stykke tid siden og er i fuldt arbejde? Det er ikke noget, der skal nedsættes nu her efter. Det er i arbejde, og det er i arbejdstøjet. Vi skal ikke lige pludselig begynde at sige: Hov, her kommer lige et tøjrslag, nu skal I altså arbejde i den retning og det der, må I ikke.

Den fg. formand (Svend Auken):

Så er det hr. Keld Albrechtsen, og så tror jeg, at det snart må være hr. Jann Sjursen som ordfører.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jamen det er da klart, at et udvalg, som er nedsat, kunne vi da aldrig drømme om fra Enhedslistens side, at vi skulle forhindre i at sige, hvad de mener. Også selv om det skulle vise sig, at de

er uenige med et flertal i Folketinget. Men derfor kan et flertal i Folketinget godt have lov til at have en mening og vedtage, at vi ønsker at arbejde i den bestemte retning.

Det, der skuffer mig i dag, er, at på de helt elementære spørgsmål, hvor alle på baggrund af de problemer, vi har haft f.eks. med bopælspligten, burde kunne se, at der burde ske noget. Det er de helt indlysende ting, som alle burde kunne være enige om at have som udgangspunkt også for udvalgsarbejdet.

Så kan udvalget selvfølgelig i konsekvens af en folketingsvedtagelse sige: Det ønsker vi ikke at arbejde efter, så vi går af. Det er da en ret, et udvalg har. Vi vil da i Enhedslisten fuldt ud respektere, hvis udvalget sagde: Det grundlag kan vi ikke arbejde på. Så må man jo nedsætte et andet udvalg.

Men det kan ikke være sådan, at Folketinget ikke har lov til at træffe en beslutning, fordi hr. Kirk har et udvalg.

Jann Sjørnsen (KRF):

Da Kristeligt Folkepartis ordfører på området, hr. Mogens Nørgård Pedersen, ikke kan være til stede i dag, skal jeg på Kristeligt Folkepartis vegne fremføre partiets synspunkter på det tema, som forespørgerne har ønsket at sætte til debat i dag.

Vi er fra Kristeligt Folkepartis side helt enig i, at det er nødvendigt at diskutere jordbrugskommissionernes rolle og funktioner fremover. Der er nok af kritikpunkter mod jordbrugskommissionerne for tiden, men vi finder også, at det er vigtigt at holde hovedet koldt, så vi alt i alt når frem til en helhedsorienteret løsning på de problemer, der findes. Vi vil fra Kristeligt Folkepartis side gerne pege på følgende:

Vi mener, at det skal blive noget lettere at om-danne landbrugsarealer til naturområder, når det er relevant. Her viser tilfældet med Søborg Sø jo, at der er behov for en anderledes procedure, når der pludselig er flere interesser på spil.

Vi mener, at habilitetsproblemet, som sammenlægningen af Familielandbruget og De Danske Landboforeninger udgør, skal løses. Vi mener, at der skal gøres noget for at sikre overholdelsen af loftet over den enkelte ejers antal ejendomme og loftet over det samlede antal hektar.

Kristeligt Folkeparti mener også, at vi skal få sikret drikkevandsboringer mod pesticider og gerne ved, at vi i lovgivningen sikrer, at der er en rigtig sikkerhedsafstand rundt om drikkevandsboringer og vandværker og større afstan-

de, end det er tilfælde i dag. Ligeledes vil vi gerne være med til at fjerne forhindringer for, at vandværkerne foreninger, DANVA, kan købe arealer og lægge dem brak.

Vi er altså helt enige med forespørgerne i, at der skal gøres noget på området, og at strukturændringer også er nødvendige. Men vi ønsker ikke at drage forhastede konklusioner, inden det igangværende er så langt henne, at det er muligt at skabe en mere helhedsorienteret løsning i forhold til de mange forskelligartede hensyn, der skal tages. Derfor er vi også medforslagsstiller til det forslag til vedtagelse, som hr. Jens Kirk fra Venstre har fremsat på en række partiers vegne.

Kl. 13.45

Jeg vil gerne understrege, at der med det forslag til vedtagelse ikke er taget stilling til, hvad der skal ske. Der er ikke lukket nogen døre i forhold til, hvad der kan drøftes. Det finder vi sådan set på nuværende tidspunkt er ganske udmærket, idet vi mener, at de linjer, som også er blevet udstukket med den besvarelse, som ministeren har givet her i dag i Tinget, sådan set er ganske udmærkede for det arbejde, der i øjeblikket skal pågå på embedsmandsniveau.

Vi er selvfølgelig med på det forslag til vedtagelse, som vi selv er medforslagsstiller til.

Den fg. formand (Svend Auken):

Så er det ordføreren for forespørgerne, fru Ritt Bjerregaard.

Ritt Bjerregaard (S):

Jeg vil godt indlede med at takke for den debat, der har været. Det har været en god debat, som har trukket nogle meget klare skillelinjer op – også klarere, end jeg på forhånd havde regnet med, dengang vi var nogle partier, der besluttede os for, at vi skulle have en forespørgsel i dag.

Vi har jo set et forslag til vedtagelse, som Venstres ordfører, hr. Jens Kirk, selvfølgelig har argumenteret for. Vi har set en meget passiv opbakning til det pågældende forslag til vedtagelse fra Det Konservative Folkeparti. Og vi har til min store undren konstateret, at Dansk Folkeparti stemmer for forslaget til vedtagelse, men i virkeligheden har argumenteret imod store dele af indholdet af det. Nu er det jo ikke sådan, at dobbeltmoral er dobbelt så godt som moral, men det får vi jo nok lejlighed til at vende tilbage til.

Hr. Kirk har argumenteret for, at der ikke skal gives nogen politiske holdninger til kende her i dag. Vi skal holde det hele åbent, og vi skal lade

eksperterne arbejde, uden at vi kan give nogen retningslinjer. Vi er fundamentalt uenige i den opfattelse, og derfor stemmer vi også imod det forslag til vedtagelse, som hr. Kirk på en række partiers vegne har fremsat.

Det har undret mig lidt i debatten, at det ikke er blevet særlig klart, hvordan Venstre stiller sig til spørgsmålet om drikkevandet og det rene drikkevand. Vi har i udvalget et svar fra ministeriet, som direkte siger, at ministeren ikke finder grundlag for at åbne mulighed for, at vandværkerne selv i videre omfang end efter de gældende regler og praksis kan erhverve landbrugsjord til beskyttelse af vandforsyningsinteresserne. ...

Den fg. formand (Svend Auken):

Selv om man kommer meget sent til forhandlingerne i salen, kan man ikke kompensere for sit fravær ved at hæve stemmen. Der skal være betydeligt mere ro i salen.

Ritt Bjerregaard (S):

... Det finder jeg stærkt bekymrende at vi ikke har fået nogen tilkendegivelse af. Jeg tror, at der i virkeligheden vil være en stor enighed her i Folketinget om, at vi ønsker at sikre rent drikkevand til vore borgere.

Formanden havde lejlighed til undervejs i debatten at tilrettevise mig om, at man ikke kunne lave skjulte spørgsmål. Nu skal jeg i stedet for rette et direkte spørgsmål til hr. Jens Kirk: Hvad er hr. Jens Kirks opfattelse af det brev, der er sendt fra landboorganisationerne til jordbrugskommissionerne? Synes hr. Jens Kirk, at det var rigtigt, og synes han, at det var klogt?

Så vil jeg slutte med at sige, at vi er skuffede og bekymrede over, at regeringen i en så vigtig sag vælger et så snævert flertal og ikke vælger at få et bredt flertal bag sin holdning. Vi har på forhånd strakt hånden frem. Vi var rede til at gå langt for en sådan enighed. Det har man afvist, og det lover bestemt ikke godt for det videre arbejde.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Jeg skal ikke være den, der skal forlænge debatten unødvendigt, men vi har andre modeller end den ene, der er udstukket af fru Ritt Bjerregaard, til at få sikret vores drikkevand.

Kl. 13.50

Det behøver ikke absolut være opkøb af et vandværk. Det kunne lige så godt være andre aftaler. Det skal heller ikke partout være en cir-

kel omkring en boring, der er det rigtige. Der er mange andre løsninger, og der er mange ting, vi skal have undersøgt. Vi er fuldstændig åbne over for og klar over, at rent drikkevand er en ret, som danskerne forsat skal have.

Den fg. formand (Svend Auken):

Der skal stadig væk være mere ro i salen.

(Kort bemærkning).

Christian H. Hansen (DF):

Det var blot bemærkningerne fra fru Ritt Bjerregaard om dobbeltmoral. Jeg må konstatere, at det forslag til vedtagelse, der bliver vedtaget nu om lidt af et flertal, hvor Dansk Folkeparti er med i det flertal, jo så åbenbart er et flertal, der har en åbenhed over for, at der er et udvalg, der arbejder med nogle ting. Vi afventer, og så går vi i gang med nogle forhandlinger. Det har intet med dobbeltmoral at gøre.

(Kort bemærkning).

Ritt Bjerregaard (S):

Jeg vil godt sige til både hr. Jens Kirk og hr. Christian H. Hansen, at det, der står i det forslag til vedtagelse, som de pågældende altså ikke er tilhængere af, alene er, at man vil sikre, at det ikke kun er landbruget, der kan træffe beslutninger om forvaltningen af det åbne lands naturværdier og sikringen af drikkevandsressourcerne – hverken med et flertal eller ved at bruge sin voret. Det er det, de pågældende partier afviser i dag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag til vedtagelse nr. V 67 af Jens Kirk (V), Christian H. Hansen (DF), Else Theill Sørensen (KF) og Bodil Kornbek (KRF) (se side 5808) vedtoges med 61 stemmer (V, KF, DF, KRF og Anders Møller (UFG)) mod 47 (S, SF, RV og EL).

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag til vedtagelse nr. V 66 af Ritt Bjerregaard (S), Kristen Touborg (SF), Martin Lidegaard (RV) og Keld Albrechtsen (EL).

Hermed sluttede forespørgslen.

